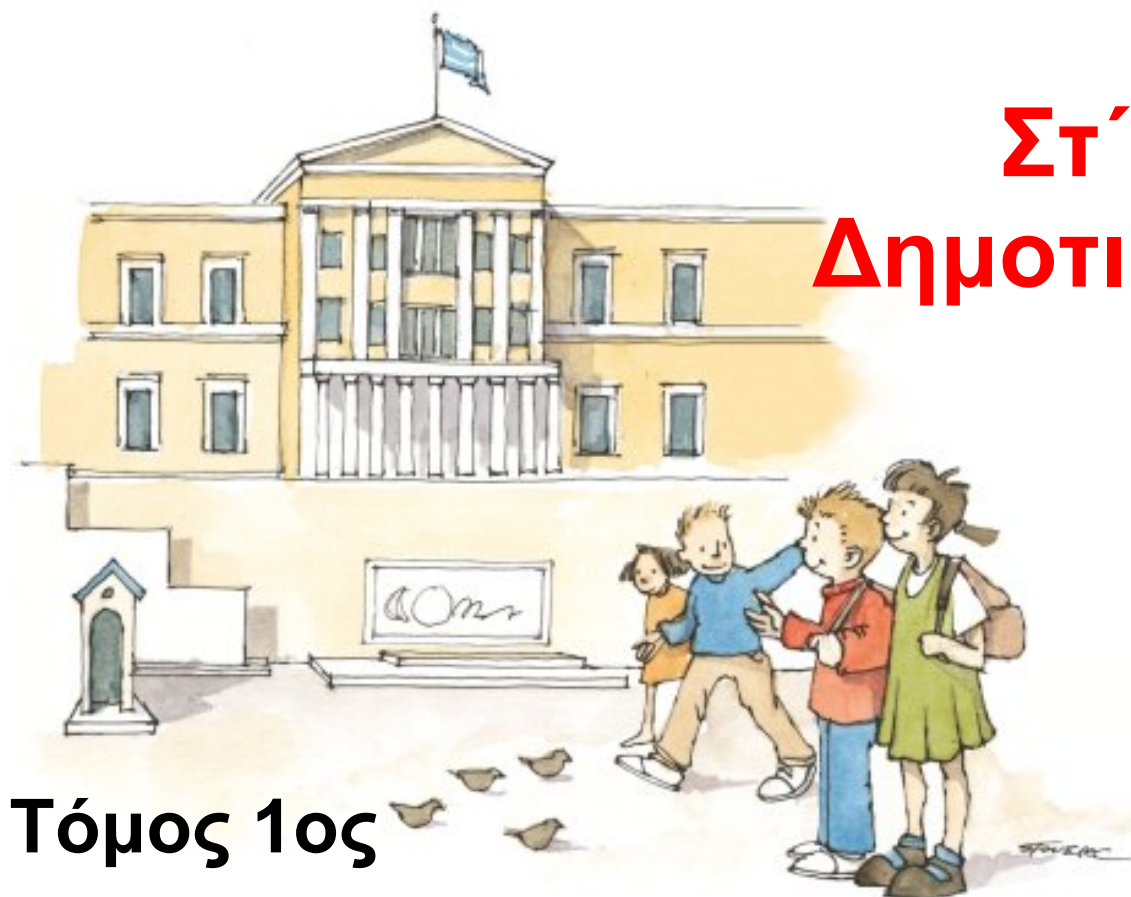

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

**Σουζάννα-Μαρία Νικολάου
Ασημίνα Βατσίτση
Νταΐζη-Μαργαρίτα Δανιηλίδου
Βασιλική Πασχαλιώρη**

**Κοινωνική και Πολιτική
Αγωγή**

**Στ'
Δημοτικού**

Τόμος 1ος

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Τόμος 1ος

**Γ' Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 /
Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων
εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Γ. Βλάχος

Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ

Πρόεδρος του Παιδαγωγ. Ινστιτούτου

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων

βιβλίων και παραγωγή

υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού

με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το

Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Τύπας

Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημ. Υπεύθ. Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από

το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και

25% από εθνικούς πόρους.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Σουζάννα-Μαρία Νικολάου,
Λέκτορας Πανεπ/μίου Ιωαννίνων
Ασημίνα Βατσίτση, *Εκπ/κός Π.Ε.*
Νταΐζη-Μαργαρίτα Δανιηλίδου,
Σχολ. Σύμβουλος Α/θμιας Εκπ/σης
Βασιλική Πασχαλιώρη, *Εκπ/κός Π.Ε.*
Η συγγρ. ομ. συνεργ. με την κ. Χαρ.
Μποζώνη, Εκπ/κό Π.Ε., κατά τη
διάρκεια της συγγραφ. του βιβλίου.

ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Ελένη Καρατζιά-Σταυλιώτη, *Επικ.*
Καθηγήτρια του Παν/μίου Πατρών
Σταμάτης Βούλγαρης, *Σχολικός*
Σύμβουλος Α/θμιας Εκπαίδευσης
Αθανάσιος Γιαννίκας, *Σχολικός*
Σύμβουλος Α/θμιας Εκπαίδευσης

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Σπ. Γούσης, *Σκιτσογρ. - Εικον/φος*

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μαρία Αλιφεροπούλου, *Φιλόλογος*

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Αλεξάνδρα Χ. Κουλουμπαρίτση,
Σύμβ. του Παιδ. Ινστιτ. (2006-2008)
Αρετή Καραθανάση, τ. Μόνιμη Πάρ.
του Παιδ. Ινστιτ. (2003-2006)

ΥΠΕΥΘΥΝΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

Ασπασία Οικονόμου, Εκπ/κός
Β/θμιας Εκπαίδευσης (2005-2008)
Ουρανία Πρεσβέλου-Ακτύπη,
τ. Σύμβ. του Παιδ. Ινστ. (2004-2005)
Μαρία Παπαχρήστου, Εκπ/κός
Β/θμιας Εκπαίδευσης (2005-2008)

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Σπ. Γούσης, Σκιτσογρ. - Εικον/φος

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

"ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ -
MULTIMEDIA Α.Ε."

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΓΙΑ
ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΟΡΑΣΗ

Ομάδα Εργασίας ΥΠΕΠΘ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ**

**Σουζάννα-Μαρία Νικολάου
Ασημίνα Βατσίτση
Νταΐζη-Μαργαρίτα Δανιηλίδου
Βασιλική Πασχαλιώρη**

**ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΕΡΓΟΥ
«Ελληνικά γράμματα»**

**Κοινωνική και Πολιτική
Αγωγή**

ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Τόμος 1ος

Πρόλογος

**Γεια χαρά! Είμαι ο Δικαιόπολις!
Μπορεί να σας φαίνεται
περίεργο το όνομά μου,
αλλά ήταν η αφορμή
για να αρχίσω να εξερευνώ
τον κόσμο της Κοινωνικής
και Πολιτικής Αγωγής. Τι λέτε;
θα με ακολουθήσετε στο ταξίδι**

**Γεια σας!
Το όνομά μου
είναι Ειρήνη.
Εγώ και
ο Δικαιόπολις
είμαστε φίλοι.
Μαζί θα κάνουμε
αυτό το ταξίδι!
Παιδιά ελάτε!!!**

Ο Δικαιοπόλις είναι ήρωας του έργου «Αχαρνής» του Αριστοφάνη. Στο έργο αυτό ο Δικαιοπόλις υπερασπίζεται την ειρήνη στη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου μεταξύ Αθηναίων και Σπαρτιατών. Δεν πείθει, όμως, τους Αθηναίους συμπολίτες του να ακολουθήσουν το παράδειγμα του κι έτσι μόνος του αποφασίζει να κλείσει ειρήνη για εκείνον και για την οικογένεια του. Με τον τρόπο του αποδεικνύει τα αγαθά της ειρήνης και διακωμωδεί τη φιλοπόλεμη μερίδα του αθηναϊκού λαού της εποχής εκείνης. Με ευφυή τρόπο ο Αριστοφάνης επέλεξε για τον ήρωά του το όνομα Δικαιοπόλις από τις λέξεις: Δίκαιο + Πόλις. Από τη μια μεριά, έχουμε την «πόλη», που είναι ο χώρος μέσα στον οποίο οι άνθρωποι ζουν, δραστηριοποιούνται και συνήθως

μοιράζονται παρόμοιο τρόπο ζωής και ίσως κοινούς στόχους. Από την άλλη, το «δίκαιο» που σχετίζεται με τους κανόνες με βάση τους οποίους οργανώνεται η ζωή των ανθρώπων με στόχο την αρμονική συνύπαρξη τους και την πρόοδό τους.

Η Ειρήνη πήρε το όνομά της από την ομώνυμη κωμωδία του Αριστοφάνη. Το έργο αυτό αναφέρεται στη σύναψη ειρήνης μεταξύ Αθηναίων και Σπαρτιατών και παρουσιάζει μεγάλες ομοιότητες με τους «Αχαρνές», αφού εκφράζει τον πόθο των πολιτών για ειρήνη. Η Ειρήνη είναι θεά, την οποία έχει φυλακίσει ο Πόλεμος σε βαθιά σπηλιά. Ο Τρυγαίος, ήρωας του έργου, προσκαλεί τον λαό να την ελευθερώσουν. Τρέχουν όλοι με προθυμία και τελικά κατορθώνουν να τη σώσουν.

Γνωριμία με τα σύμβολα του βιβλίου

Όπου βλέπεις... σημαίνει:

Συζητάμε
στην τάξη

Διαβάζουμε

Λέμε
τη γνώμη μας

Ερευνούμε

1η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Το άτομο και η κοινωνία

**Συζητώντας θα μάθουμε για
τα παρακάτω θέματα:**

- α. Την οικογένεια**
- β. Το σχολείο και το εκπαιδευτικό
μας σύστημα**
- γ. Την Εκκλησία**
- δ. Την οργάνωση της κοινωνικής-
πολιτικής ζωής**

Ενότητα Α΄

Η οικογένεια

**Η Οικογένεια
είναι κοινωνικός θεσμός**

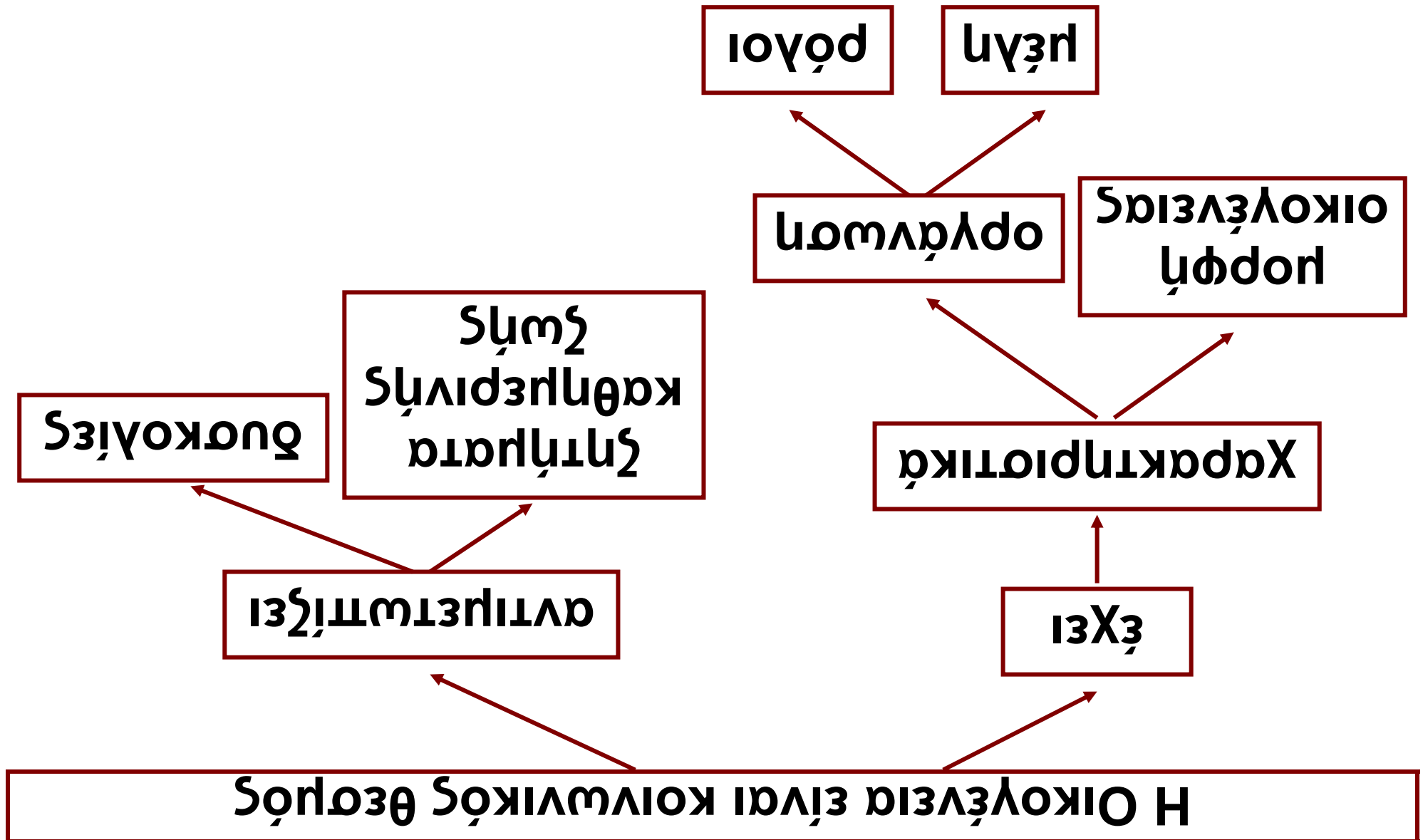

**όπου δημιουργούνται δεσμοί
και σχέσεις μεταξύ των μελών της**

**καλύπτει βασικές ανάγκες
των μελών της, όπως:**

- 1. βιολογικές**
- 2. κοινωνικές**
- 3.**
- 4.**

1ο Κεφάλαιο

Η οικογένεια, τα μέλη της και οι μεταξύ τους σχέσεις

♦ Παρατηρούμε τα σκίτσα και σχολιάζουμε τις δραστηριότητες, στις οποίες μπορεί να συμμετέχουν όλα τα μέλη της οικογένειας.

Η οικογένεια είναι μια κοινωνική ομάδα που αποτελείται συνήθως από τους γονείς και το παιδί ή τα παιδιά που ανατρέφουν. Τα άτομα αυτά αποτελούν τα μέλη της οικογένειας και αναπτύσσουν

μεταξύ τους σχέσεις αγάπης, φροντίδας και αλληλοβοήθειας. Οι γονείς δεν φροντίζουν να καλύπτουν μόνο τις πρωταρχικές - βιολογικές ανάγκες των παιδιών τους, όπως τα ρούχα, την τροφή και τη στέγη. Φροντίζουν και για τις συναισθηματικές, πνευματικές και κοινωνικές τους ανάγκες. Οι γονείς προσφέρουν αγάπη, προστασία, ασφάλεια στα παιδιά τους, προσπαθούν να τα κατανοήσουν και να τα βοηθήσουν να λύσουν τα προβλήματά τους. Επίσης, μεριμνούν για την εκπαίδευση τους, τα βοηθούν να ενταχθούν στην κοινωνία και να γίνουν ανεξάρτητα άτομα και χρήσιμοι πολίτες. Η οικογένεια αποκτά επίσημη μορφή με τον γάμο, θρησκευτικό ή πολιτικό. Η πολιτεία έχει θεσπίσει ένα σύνολο νόμων, το Οικογενειακό

Δίκαιο, που αναφέρονται στον γάμο και την οικογένεια.

✓ Ποιες νομίζεις ότι είναι οι ανάγκες σου;

✓ Με ποιον τρόπο αυτές ικανοποιούνται μέσα στην οικογένεια;

◆ Δίνουμε παραδείγματα σχέσεων των μελών της οικογένειας:

1. Τα Χριστούγεννα συγκεντρώνεται η οικογένεια και όλοι μαζί ζουν τις παραδόσεις των ημερών και ανταλλάσσουν ευχές και δώρα.

2.

.....

3.

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Μετά από ένα ατύχημα, ο Αντρέας έσπασε το πόδι του. Πρέπει να μείνει στο κρεβάτι για αρκετό καιρό.

Όλοι στο σπίτι τού συμπαραστέκονται.

Η μητέρα βρίσκεται όσο περισσότε-
ρο μπορεί κοντά του και τον
βοηθάει σε ό,τι χρειάζεται.

Ο πατέρας

.....

.....

Ο Ιωάννα, η μεγάλη του αδερφή,

.....

.....

.....

Η γιαγιά ήρθε να μείνει μαζί τους
για να

.....

.....

- ❖ Συμπληρώνουμε τις προτάσεις.
- ❖ Μοιραζόμαστε τους ρόλους και παίζουμε το σενάριο.
- ❖ Συζητάμε δικές μας εμπειρίες αναφέροντας περιπτώσεις, όπου η οικογένεια ενωμένη αντιμετώπισε ένα πρόβλημα.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Η οικογένεια είναι η πρώτη και η πιο βασική κοινωνική ομάδα, στην οποία συμμετέχει ο άνθρωπος από τη γέννηση του.

Στο πλαίσιο των οικογενειακών σχέσεων, κάθε άτομο δεν καλύπτει μόνο τις πρωταρχικές του ανάγκες, αλλά μαθαίνει να συνυπάρχει και να συνεργάζεται με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας και να εντάσσεται ομαλά στην κοινωνία.

Οι γονείς έχουν κυρίως την ευθύνη για την εύρυθμη λειτουργία της οικογένειας. Τα υπόλοιπα μέλη μπορούν να συμβάλουν κι αυτά με τις ενέργειές τους, στην ομαλή καθημερινή οικογενειακή ζωή.

2ο Κεφάλαιο

Ρόλοι, δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών της οικογένειας

φωτ. 2.1 Πυρηνική οικογένεια

φωτ. 2.2 Πολύτεκνη οικογένεια

φωτ. 2.3 Μονογονεϊκή οικογένεια

φωτ. 2.4 Πολύτεκνη και Διευρυμένη οικογένεια

❖ Με ποια από τις παραπάνω οικογένειες μοιάζει η δική σου;

❖ Ποια κοινά χαρακτηριστικά και ποιες διαφορές μπορούμε να διακρίνουμε ανάμεσα στις οικογένειες που εικονίζονται;

A. Η μορφή της οικογένειας

Η οικογένεια αποκτά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ανάλογα με το κοινωνικό περιβάλλον, τις οικονομικές δυνατότητες, την παράδοση, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής. Το βασικότερο χαρακτηριστικό είναι η μορφή της. Παλαιότερα, η πιο διαδεδομένη μορφή οικογένειας ήταν η διευρυμένη, στην οποία μαζί με τους γονείς και τα παιδιά ζούσαν ο παππούς και η γιαγιά. Στις σύγχρονες κοινωνίες, η πιο

συνηθισμένη μορφή οικογένειας είναι η πυρηνική που αποτελείται από τους γονείς και τα παιδιά. Η οικογένεια μπορεί να είναι επίσης πολύτεκνη (με πολλά παιδιά), μονογονεϊκή (τα παιδιά ζουν με τον ένα γονέα).

❖ Είπαμε ότι στην εποχή μας η πιο συνηθισμένη μορφή οικογένειας είναι η πυρηνική. Γιατί νομίζεις ότι συμβαίνει αυτό;

B. Ρόλοι και οργάνωση

Και πώς γνωρίζει το κάθε μέλος της οικογένειας τι πρέπει να κάνει;

Για να λειτουργήσει ομαλά μια οικογένεια, τα μέλη της υιοθετούν και μοιράζονται διαφορετικούς ρόλους και τρόπους συμπεριφοράς. Οι γονείς φροντίζουν τα παιδιά τους και προσπαθούν να καλύψουν τις ανάγκες τους. Τα παιδιά με τη σειρά τους, φέρονται με σεβασμό και αγάπη στους γονείς τους, αναγνωρίζουν τις προσπάθειες τους και τους βοηθούν όσο και όπου μπορούν. Τα μέλη της οικογένειας έχουν και άλλους ρόλους στη ζωή τους. Οι γονείς μπορεί να είναι ταυτόχρονα και εργαζόμενοι, μέλη συλλόγων κ. ά. Τα παιδιά είναι μαθητές και παράλληλα μπορεί να αποτελούν μέλη αθλητικών ομάδων κ.ά.

Πριν από αρκετές δεκαετίες, οι άνδρες του σπιτιού είχαν τον πρώτο λόγο. Ο μεγαλύτερος σε ηλικία άνδρας (π.χ. παππούς, πατέρας) αποφάσιζε για όλα στο σπίτι. Οι γυναίκες συνήθως ασχολούνταν με τις εργασίες του σπιτιού.

- ✓ Σε ποια μορφή οικογένειας αναφέρεται ο Δικαιόπολις; Ποιοι είναι οι ρόλοι των μελών στην οικογένεια που μας περιγράφει;
- ✓ Νομίζεις ότι ισχύει το ίδιο και σήμερα για τα μέλη της οικογένειας;

♦ Στους παρακάτω πίνακες συμπληρώνω τα μέλη της οικογένειάς μου και ορισμένες από τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τους ρόλους, τους οποίους μπορεί να έχει ο κάθε ένας. Για παράδειγμα: Εγώ διαβάζω, παρακολουθώ τα μαθήματά μου κτλ., η μητέρα φροντίζει για τις καθημερινές ανάγκες κτλ.

Εγώ		
διαβάζω		

.....	

Γ. Δικαιώματα και υποχρεώσεις

Αν τηρούμε κάποιους κανόνες, η οικογενειακή ζωή μπορεί να είναι αρμονική.

Θα πρέπει όμως τα μέλη της οικογένειας να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

❖ Συζητάμε για τους κανόνες που είναι απαραίτητοι σε μια οικογένεια, ώστε να λειτουργεί αρμονικά.

Για να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία της οικογένειας, τα μέλη της πρέπει να τηρούν συγκεκριμένους κανόνες συμπεριφοράς. Οι κανόνες ρυθμίζουν συνήθως αυτά που πρέπει να κάνει ή να αποφεύγει το κάθε μέλος της οικογένειας. Μέσα στην οικογένεια, τα μέλη της έχουν δικαιώματα, αλλά παράλληλα και υποχρεώσεις. Για παράδειγμα, πρέπει να κάνω ησυχία, όταν διαβάζει ο αδερφός μου. Είναι υποχρέωση για μένα, αλλά ικανοποιεί και το δικαίωμα του αδερφού μου να διαβάζει με ησυχία.

♦ Χωριζόμαστε σε ομάδες και καταγράφουμε κάποια από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουμε εμείς ως μέλη της οικογένειάς μας.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Έχω δικαίωμα να διαβάζω με ησυχία στο δωμάτιό μου.

Έχω δικαίωμα να παίζω, όταν τελειώσω τα μαθήματά μου.

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Έχω υποχρέωση να κάνω ησυχία, όταν κοιμάται κάποιο μέλος της οικογένειάς μου.

Έχω υποχρέωση να μη δημιουργώ προβλήματα, αν οι γονείς μου δεν έχουν χρόνο ή δεν μπορούν να ικανοποιήσουν μια επιθυμία μου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Σε μια οικογένεια ζουν ο πατέρας, η μητέρα και τα δυο παιδιά, ο Γιώργος

και η Χριστίνα. Οι γονείς έχουν επιστρέψει από τη δουλειά τους και είναι πολύ κουρασμένοι. Τα παιδιά φωνάζουν, μαλώνουν και

❖ Συζητάμε και συμπληρώνουμε το σενάριο (τι γίνεται μετά;)

❖ Πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε παρόμοιες καταστάσεις;

❖ Μοιραζόμαστε τους ρόλους και παίζουμε το σενάριο.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Χαρακτηριστικό στοιχείο της οικογένειας είναι η μορφή της. Υπάρχουν διαφορετικές μορφές οικογένειας ανάλογα με τον αριθμό των μελών της, τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, την παράδοση ενός τόπου, τα ήθη και τα έθιμα. Στη σημερινή εποχή, η πιο

**συνηθισμένη μορφή οικογένειας
είναι η πυρηνική.**

**Απαραίτητο στοιχείο για την ομαλή
λειτουργία της οικογένειας είναι η
οργάνωσή της. Τα μέλη της ανα-
λαμβάνουν ρόλους, από τους
οποίους προκύπτει και η συμπε-
ριφορά τους. Στην ομαλή λειτουρ-
γία της οικογένειας συντελούν και
οι κανόνες συμπεριφοράς που
πρέπει να τηρούν τα μέλη της.**

3ο Κεφάλαιο

Δυσκολίες που αντιμετωπίζει η οικογένεια

Παρατηρούμε τα σκίτσα και συζητάμε όλοι μαζί:

- ❖ Ποιες δυσκολίες μπορεί να έχει μια οικογένεια;
- ❖ Πώς μπορούν να αντιμετωπιστούν τέτοιες δυσκολίες;

Συχνά η οικογένεια αντιμετωπίζει δυσκολίες και συγκρούσεις που προκαλούνται από διάφορους παράγοντες είτε εσωτερικούς,

όπως η έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των μελών ή κάποιο σοβαρό πρόβλημα υγείας, είτε εξωτερικούς, όπως η ανεργία των γονέων, η αδυναμία ένταξης στην τοπική κοινωνία ή μια ξαφνική καταστροφή.

Οι περισσότερες δυσκολίες μπορούν να αντιμετωπίζονται από την οικογένεια, όταν όλα τα μέλη της είναι ενωμένα, δείχνουν διάθεση για συνεργασία, συζητούν μεταξύ τους, προσπαθούν να κατανοήσουν και να βοηθήσουν ο ένας τον άλλον.

Όταν πρόκειται για προβλήματα που οφείλονται σε εξωτερικούς παράγοντες, όπως η ανεργία ή τα οικονομικά προβλήματα, είναι απαραίτητη η υποστήριξη της οικογένειας από το κράτος με μέτρα πρόνοιας.

❖ Ο Γιάννης είναι 12 ετών.

Τελευταία είναι πολύ νευρικός και μιλάει απότομα στους γονείς του. Η οικογένειά του προβληματίζεται και αναρωτιέται τι του συμβαίνει. Συζητάμε και καταγράφουμε δυσκολίες που μπορεί να δημιουργηθούν στις σχέσεις των μελών της οικογένειας εξαιτίας της συμπεριφοράς του.

♦ Με τη Μαρία την αδερφή του

.....

.....

♦ Με τον Κώστα τον μεγαλύτερό του αδερφό.....

.....

♦ Ο μπαμπάς

.....

♦ Η μαμά.....

.....

Πολλές φορές, όμως, οι δυσκολίες μέσα στην οικογένεια είναι σοβαρές και οδηγούν σε συνεχείς καβγάδες μεταξύ των μελών, συγκρούσεις, βία ή και διαζύγιο. Για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων και την προστασία των μελών της οικογένειας, υπάρχουν φορείς και υπηρεσίες, όπως είναι οι οικογενειακοί σύμβουλοι ή τα συμβουλευτικά κέντρα στήριξης της οικογένειας. Σε αυτά μπορούν να απευθυνθούν τα μέλη της οικογένειας προκειμένου να βοηθηθούν. Όταν όμως η αντιμετώπιση των εσωτερικών προβλημάτων είναι αδύνατη, τότε αναζητείται λύση με βάση τους νόμους που έχει θεσπίσει η πολιτεία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Οι γονείς της Ελένης εργάζονταν σε ένα εργοστάσιο, το οποίο έκλεισε. Εδώ και δύο μήνες ο πατέρας της ψάχνει για δουλειά και η μητέρα της προσπαθεί να βοηθήσει δουλεύοντας περιστασιακά. Η Ελένη έχει κι ένα μεγαλύτερο αδερφό, τον Θανάση, 17 ετών.

✓ Συζητάμε τρόπους με τους οποίους η οικογένεια της Ελένης μπορεί να αντιμετωπίσει τη συγκεκριμένη κατάσταση.

♦ Ποιες είναι οι δυσκολίες που θα αντιμετωπίσει η οικογένεια της Ελένης;

♦ Πού μπορεί να απευθυνθεί για να ζητήσει βοήθεια;

Στην οικογένεια πολλές φορές δημιουργούνται δυσκολίες, που μπορεί να οφείλονται σε εσωτερικούς παράγοντες, όπως η έλλειψη επικοινωνίας των μελών ή σε εξωτερικούς παράγοντες, όπως η ανεργία και τα οικονομικά προβλήματα. Κάποιες εσωτερικές δυσκολίες είναι δυνατόν να ξεπεραστούν με κατανόηση, συζήτηση, αλληλοβοήθεια και συνεργασία των μελών. Σε περιπτώσεις που οι δυσκολίες είναι αδύνατο να επιλυθούν μέσα στην οικογένεια, τα μέλη της μπορούν να απευθυνθούν στις κοινωνικές υπηρεσίες, που υπάρχουν γι' αυτό τον σκοπό.

Ανακεφαλαίωση

Η οικογένεια είναι η πρώτη και πιο βασική ομάδα, μέσα στην οποία γεννιέται και μεγαλώνει ο άνθρωπος. Μέσα στην οικογένεια τα μέλη της ικανοποιούν τις βασικές τους ανάγκες και συγχρόνως μαθαίνουν να συνυπάρχουν και να συνεργάζονται.

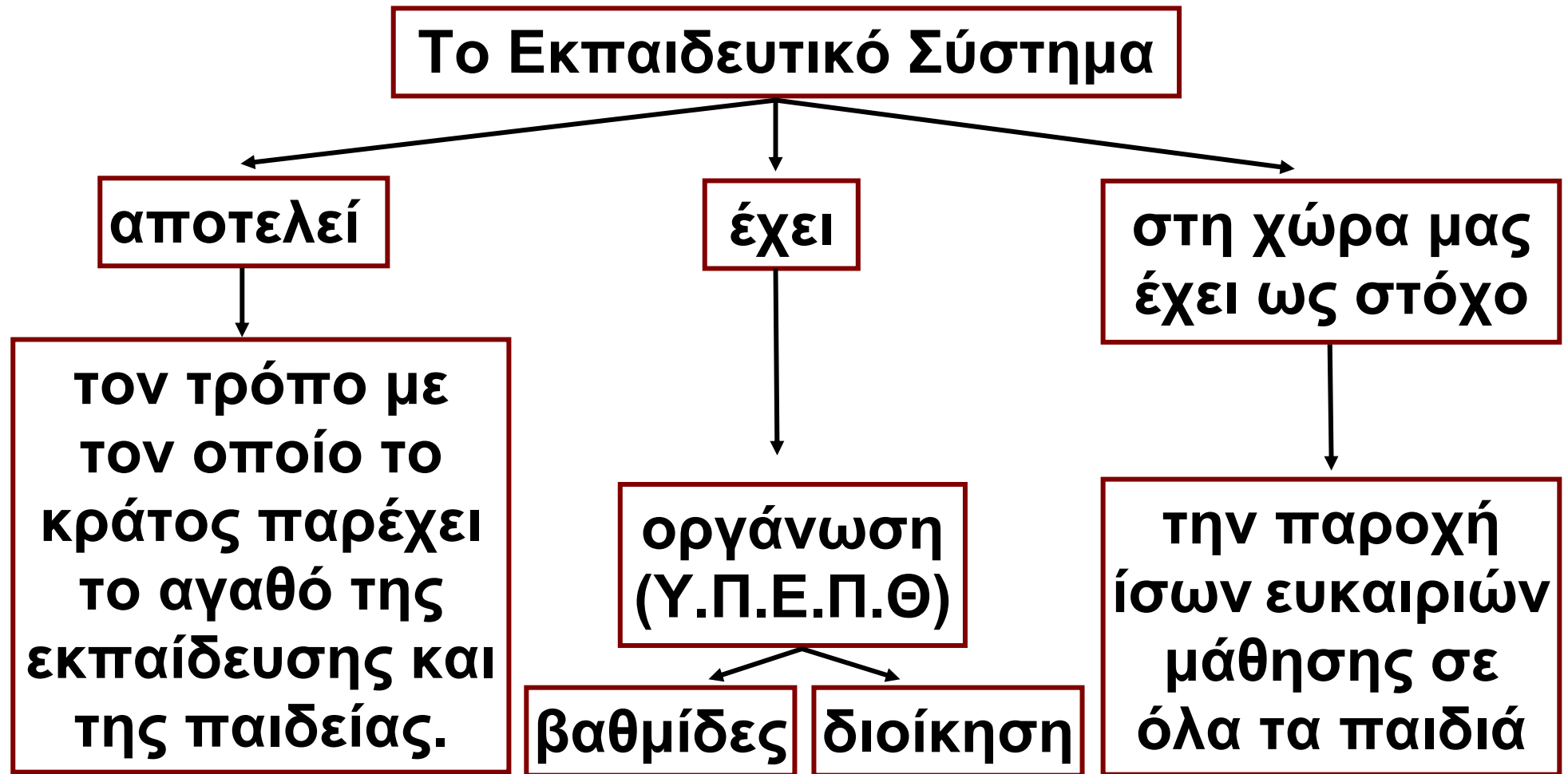
Χαρακτηριστικό της οικογένειας είναι η μορφή της. Στη σημερινή εποχή, η πιο συνηθισμένη μορφή οικογένειας είναι η πυρηνική.

Για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία της οικογένειας, κάθε μέλος της αναλαμβάνει ρόλους και ακολουθεί κανόνες συμπεριφοράς, οι οποίοι ορίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Πολλές φορές, η οικογένεια αντιμετωπίζει δυσκολίες, οι οποίες μπορεί να

οφείλονται σε εξωτερικούς ή εξωτερικούς παράγοντες. Όταν οι δυσκολίες δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν από την ίδια την οικογένεια, τότε τα μέλη της απευθύνονται στις κοινωνικές υπηρεσίες ή αναζητείται λύση με βάση τους νόμους που έχει θεσπίσει η πολιτεία.

Ενότητα Β΄

Το Εκπαιδευτικό Σύστημα

1ο Κεφάλαιο

Το εκπαιδευτικό σύστημα και το σχολείο

Ειρήνη, έχεις
σκεφτεί πόσα
μαθαίνουμε στο
σχολείο;

Βέβαια, μαθαίνουμε
πολλά και αποκτούμε
πολλούς νέους
φίλους και φίλες.

Συζητάμε όλοι μαζί:

- ❖ Σε τι μας ωφελεί το σχολείο;
- ❖ Γνωρίζουμε παιδιά που δεν πηγαίνουν σχολείο; Αναρωτιόμαστε γιατί δεν πηγαίνουν.

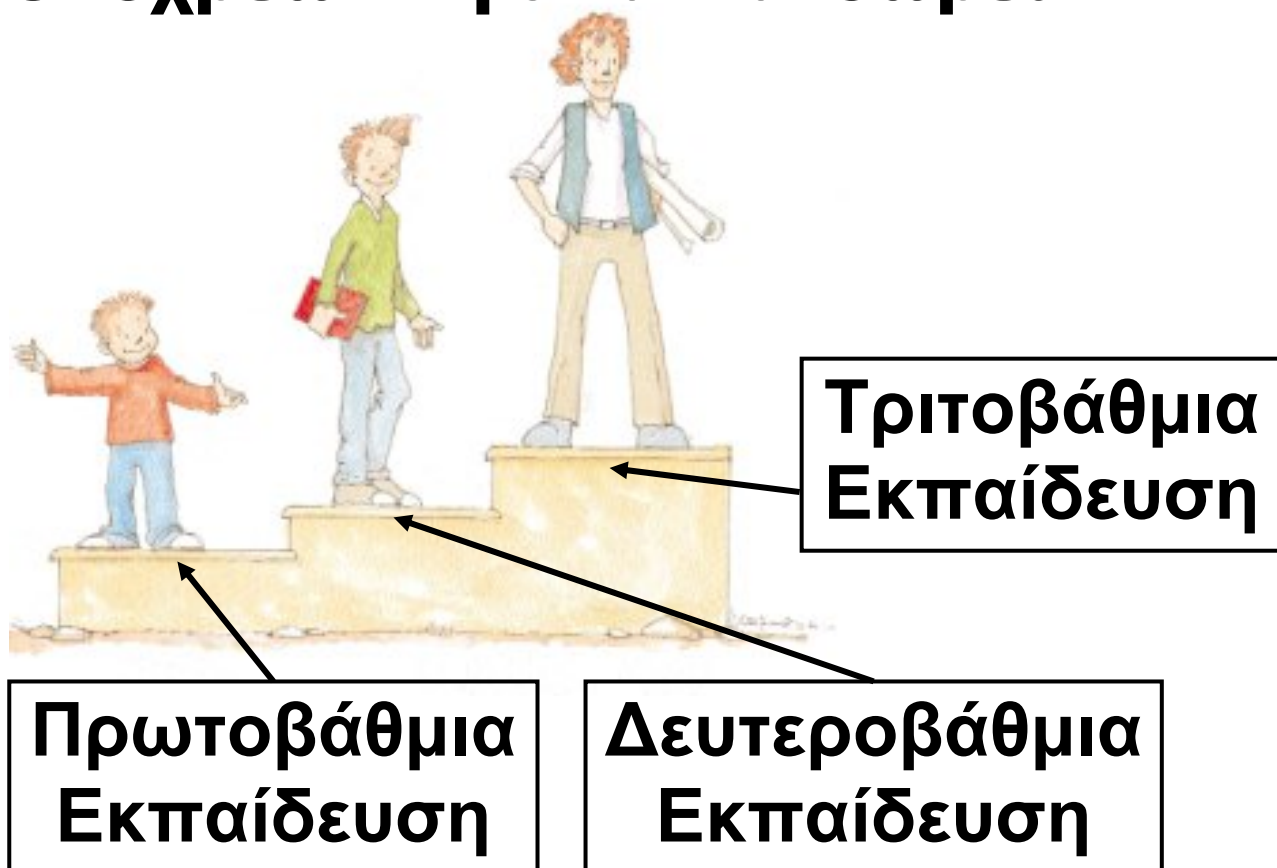

Η εκπαίδευση είναι ένα εξαιρετικά σημαντικό αγαθό για τον άνθρωπο. Καθώς οι κοινωνίες αλλάζουν, αλλάζει και ο τρόπος με τον οποίο η εκπαίδευση προσφέρεται στους ανθρώπους. Στη σημερινή εποχή, τα κράτη οργανώνουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα προκειμένου να εξασφαλίσουν σε όλα τα παιδιά το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Στο σχολείο το παιδί αποκτά με συστηματικό τρόπο γνώσεις, δεξιότητες και αξίες, δηλαδή μόρφωση και παιδεία.

Στη χώρα μας, η οργάνωση της εκπαίδευσης και ο τρόπος λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελούν ευθύνη του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠ.Ε.Π.Θ.).

Σύμφωνα με τον νόμο, η υποχρεωτική φοίτηση διαρκεί δέκα έτη και

περιλαμβάνει το Νηπιαγωγείο, το Δημοτικό και το Γυμνάσιο. Ο μαθητής μπορεί να συνεχίσει στο Λύκειο ή σε κάποια άλλη Σχολή. Όποιος επιθυμεί, μετά το Λύκειο μπορεί να πάει στο Πανεπιστήμιο (Α.Ε.Ι.) ή σε άλλο εκπαιδευτικό ίδρυμα (Α.Τ.Ε.Ι. ή Ι.Ε.Κ.). Η πολιτεία οφείλει να βοηθήσει τα παιδιά να φοιτήσουν στο σχολείο, γι' αυτό και η εκπαίδευση εκτός από υποχρεωτική είναι και δωρεάν.

Οι βαθμίδες της εκπαίδευσης είναι:
α. Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, που περιλαμβάνει το Νηπιαγωγείο και το Δημοτικό Σχολείο

β. Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, που περιλαμβάνει το Γυμνάσιο, το Γενικό Λύκειο και το Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.) και

γ. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, που περιλαμβάνει το Πανεπιστήμιο - Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.) και τα Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Τ.Ε.Ι.).

❖ Γιατί νομίζετε ότι η ελληνική πολιτεία καθιέρωσε τη δεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση (5-15 ετών);

Δεν έχουν όλες οι χώρες δεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση. Ας διαβάσουμε τις πληροφορίες που μας έστειλαν τα παιδιά από διάφορες χώρες του κόσμου, σχετικά με τα εκπαιδευτικά τους συστήματα!

Ρατζήφ από την Ινδία: Στη χώρα μου η εκπαίδευση είναι δωρεάν και **υποχρεωτική** για **οκτώ** χρόνια (από τα 6 ως τα 14 χρόνια μας). Χωρίζεται σε **πρωτοβάθμια** (6-11 ετών) και **μέση** εκπαίδευση (11-14 ετών). Όμως, πολλά παιδιά στην πατρίδα μου, κυρίως από φτωχές οικογένειες, δεν πηγαίνουν σχολείο, γιατί μόλις μεγαλώσουν

λίγο χρειάζεται να δουλέψουν. Μετά την πρωτοβάθμια και τη μέση εκπαίδευση, υπάρχει η δευτεροβάθμια εκπαίδευση και έπειτα μπορούμε να συνεχίσουμε τις σπουδές μας ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες που έχουμε.

Μηριγκίτε από τη Γερμανία: Στην πατρίδα μου, η **υποχρεωτική** εκπαίδευση διαρκεί **δώδεκα** χρόνια. Το **Νηπιαγωγείο** είναι προαιρετικό. Στη συνέχεια, φοιτούμε στο **δημοτικό** υποχρεωτικά για τέσσερα χρόνια. Συνεχίζουμε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπου μπορούμε να εγγραφούμε σε έναν από τους τρεις τύπους σχολείων, **Γυμνάσιο** (Gymnasium), **Πρακτικό Σχολείο** (Realschule) ή **Γενικό**

Σχολείο (Hauptschule). Τελειώνοντας έτσι την υποχρεωτική εκπαίδευση, μπορούμε είτε να εκπαιδευτούμε και να ασκηθούμε σε ένα επάγγελμα που μας ενδιαφέρει, είτε να συνεχίσουμε τις σπουδές μας στο πανεπιστήμιο.

Μπιλ από τις Η.Π.Α.: Στις Η.Π.Α., η **υποχρεωτική** εκπαίδευση είναι **δωδεκάχρονη**. Το Νηπιαγωγείο δεν είναι υποχρεωτικό, αλλά μπορούμε να γραφτούμε σε αυτό από τα πέντε μας χρόνια. Στη συνέχεια, ακολουθούν έξι χρόνια στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στο **Δημοτικό** σχολείο (elementary school) και έξι χρόνια στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο **Γυμνάσιο** (junior high school) και το **Λύκειο** (senior high school).

Τέλος, μπορούμε να πάμε σε κάποιο κολέγιο ή πανεπιστήμιο, για να συνεχίσουμε τις σπουδές μας σε ό,τι μας ενδιαφέρει.

Κώστας από την Ελλάδα:
Στη χώρα μου, η **υποχρεωτική** εκπαίδευση διαρκεί **δέκα** χρόνια. Το **Νηπιαγωγείο** είναι υποχρεωτικό και γραφόμαστε σε αυτό από τα πέντε μας χρόνια. Στη συνέχεια φοιτούμε έξι χρόνια στο **Δημοτικό** και τρία χρόνια στο **Γυμνάσιο**. Τελειώνοντας την υποχρεωτική μας εκπαίδευση, μπορούμε να φοιτήσουμε τρία χρόνια στο Λύκειο και μετά να δώσουμε εξετάσεις για το Πανεπιστήμιο(Α.Ε.Ι.) ή τα Ανώτατα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Τ.Ε.Ι.). Υπάρχει επίσης το

Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.)
που λειτουργεί παράλληλα με το
Γενικό Λύκειο (ΓΕ.Λ.), από το οποίο
οι μαθητές μπορούν να δώσουν πα-
νελλήνιες εξετάσεις προκειμένου να
εισαχθούν στο Πανεπιστήμιο
(Α.Ε.Ι.) και τα Α.Τ.Ε.Ι. ή να αποκτή-
σουν πτυχίο που θα τους βοηθήσει
να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

♦ Εντοπίζουμε ομοιότητες και
διαφορές στην υποχρεωτική εκπαί-
δευση των χωρών που αναφέρθη-
καν παραπάνω. Με **κόκκινο** έχουν
γραφτεί τα επίπεδα και τα έτη της
υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα

<i>Επίπεδο</i>	<i>Ηλικία (σε έτη)</i>	<i>Έτη διάρκειας</i>
Πρωτοβάθμια		
Νηπιαγωγείο	5-6	1 χρόνος
Δημοτικό	6-12	6 χρόνια
Δευτεροβάθμια		
Γυμνάσιο	12-15	3 χρόνια
Γενικό Λύκειο ή Επαγγελματικό Λύκειο ή Επαγγελματική Σχολή	15-18	3 χρόνια
Τριτοβάθμια		
Πανεπιστήμιο (Α.Ε.Ι.) ή Α.Τ.Ε.Ι.	18-...	4-6 χρόνια (ανάλογα με τη σχολή)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Η Ειρήνη θέλει να γίνει αρχιτέκτονας, ο Δικαιόπολις θέλει να γίνει γραφίστας, η φίλη τους η Κατερίνα θέλει να γίνει κομμώτρια κι εγώ...

❖ Χωριζόμαστε σε ομάδες και γράφουμε στον πίνακα την πορεία σπουδών που θα ακολουθήσουν τα παιδιά.

❖ Στον πίνακα γράφω κι εγώ την πορεία σπουδών που επιθυμώ να ακολουθήσω.

Ειρήνη	Δικαιόπολις

Κατερίνα	Εγώ

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Η εκπαίδευση είναι ένα πολύ σημαντικό αγαθό για τον άνθρωπο και την κοινωνία, γι' αυτό και έχει αναγνωριστεί ως βασικό δικαίωμα για όλα τα παιδιά. Τα κράτη, για να ανταποκριθούν στην ανάγκη να εκπαιδεύσουν όλους τους πολίτες τους, οργάνωσαν τα εκπαιδευτικά συστήματα, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στη δωρεάν υποχρεωτική εκπαίδευση για όλους. Στην Ελλάδα, η πολιτεία προσφέρει υποχρεωτική δεκάχρονη και δωρεάν εκπαίδευση (5-15 ετών).

2ο Κεφάλαιο

Ένα σχολείο για όλους

Μαρία, 11 ετών: Με λένε Μαρία και είμαι τσιγγάνα. Οι ασχολίες των γονιών μου μας αναγκάζουν να μετακινούμαστε δύο ή και περισσότερες φορές τον χρόνο. Έτσι δεν φοιτώ όλο τον χρόνο στο ίδιο σχολείο.

Αλία, 10 ετών: Το όνομά μου είναι Αλία και είμαι από την Αλβανία. Ήρθαμε πρόσφατα στην Ελλάδα με την οικογένειά μου και δυσκολευόμαστε πολύ να προσαρμοστούμε στη νέα κατάσταση. Πιο πολύ δυσκολεύομαι εγώ,

που πρέπει να παρακολουθώ τα μαθήματά του σχολείου σε μια γλώσσα που δεν γνωρίζω καλά.

Συζητάμε όλοι μαζί:

❖ Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίζουν η Μαρία και ο Αλία;

Επειδή το κράτος αναγνωρίζει το δικαίωμα όλων των παιδιών στην εκπαίδευση, έχει θεσπίσει μέτρα προκειμένου να τα βοηθήσει να σπουδάσουν. Ορισμένα από αυτά τα μέτρα είναι να παίρνουν δωρεάν τα βιβλία που χρειάζονται και να μπορούν να ακολουθήσουν όποια πορεία σπουδών επιλέξουν. Στα σχολεία φοιτούν και μαθητές που έχουν ξεχωριστές ανάγκες, όπως είναι τα κωφά ή βαρήκοα παιδιά, τα τυφλά και τα παιδιά με κινητικά προβλήματα ή τα παιδιά

οικονομικών μεταναστών και τσιγγάνων. Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στη μόρφωση και την πρόοδο.

♦ **Διαβάζουμε το Άρθρο 16 (παράγραφος 2) του Συντάγματος που αναφέρεται στην εκπαίδευση στην Ελλάδα. Ποια είναι η βασική αποστολή της παιδείας στη χώρα μας;**

Άρθρο 16

2. Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.

❖ Αναζητούμε με τη βοήθεια του δασκάλου ή της δασκάλας μας πληροφορίες σχετικά με:

- ♦ Τα Τμήματα Ένταξης
- ♦ Τις Τάξεις Υποδοχής
- ♦ Τα Ειδικά Σχολεία

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Σημειώνουμε με X τη σωστή απάντηση:

1. Το κράτος στους νόμους που φτιάχνει για την εκπαίδευση δίνει ιδιαίτερη σημασία...

α. ...στην παροχή ίσων ευκαιριών για όλα τα παιδιά

☐

β. ...στην ενίσχυση των ικανότερων μαθητών

☐

γ. ...στην καταγωγή των μαθητών

☐

2. Οι νόμοι που αναφέρονται στο εκπαιδευτικό σύστημα ορίζουν...

- α. ...την ομοιόμορφη εμφάνιση των μαθητών ☐
- β. ...τη λειτουργία των σχολικών μονάδων ☐
- γ. ...την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών ☐

3. Οι τάξεις υποδοχής έχουν σκοπό να ενισχύσουν...

- α. ...τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ☐
- β. ...τα τσιγγανόπουλα ☐
- γ. ...τα παιδιά που κατάγονται από άλλες χώρες ☐

4. Το κράτος, για να στηρίξει την εκπαίδευση παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ...

α. ...έχει δημιουργήσει ειδικά σχολεία και τμήματα ένταξης στα κοινά σχολεία ☐

β. ...δεν έχει ειδικούς νόμους, γιατί τα άτομα αυτά δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος ☐

γ. ...βοηθά τους γονείς τους οικονομικά για να εκπαιδεύονται τα παιδιά αυτά στο σπίτι. ☐

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα έχει ως στόχο την παροχή ίσων ευκαιριών στη μόρφωση, ώστε όλα τα παιδιά να μπορούν να σπουδάσουν και να αναζητήσουν αργότερα μια εργασία. Γι' αυτό η πολιτεία με νόμους στηρίζει το δικαίωμα όλων των πολιτών στη μόρφωση

(υποχρεωτική δεκάχρονη φοίτηση στο σχολείο, παροχή βιβλίων κ.ά.). Συγχρόνως έχει πάρει μέτρα για τη στήριξη ξεχωριστών ομάδων παιδιών, όπως είναι τα παιδιά μεταναστών, παιδιά με κινητικά προβλήματα κ.ά.

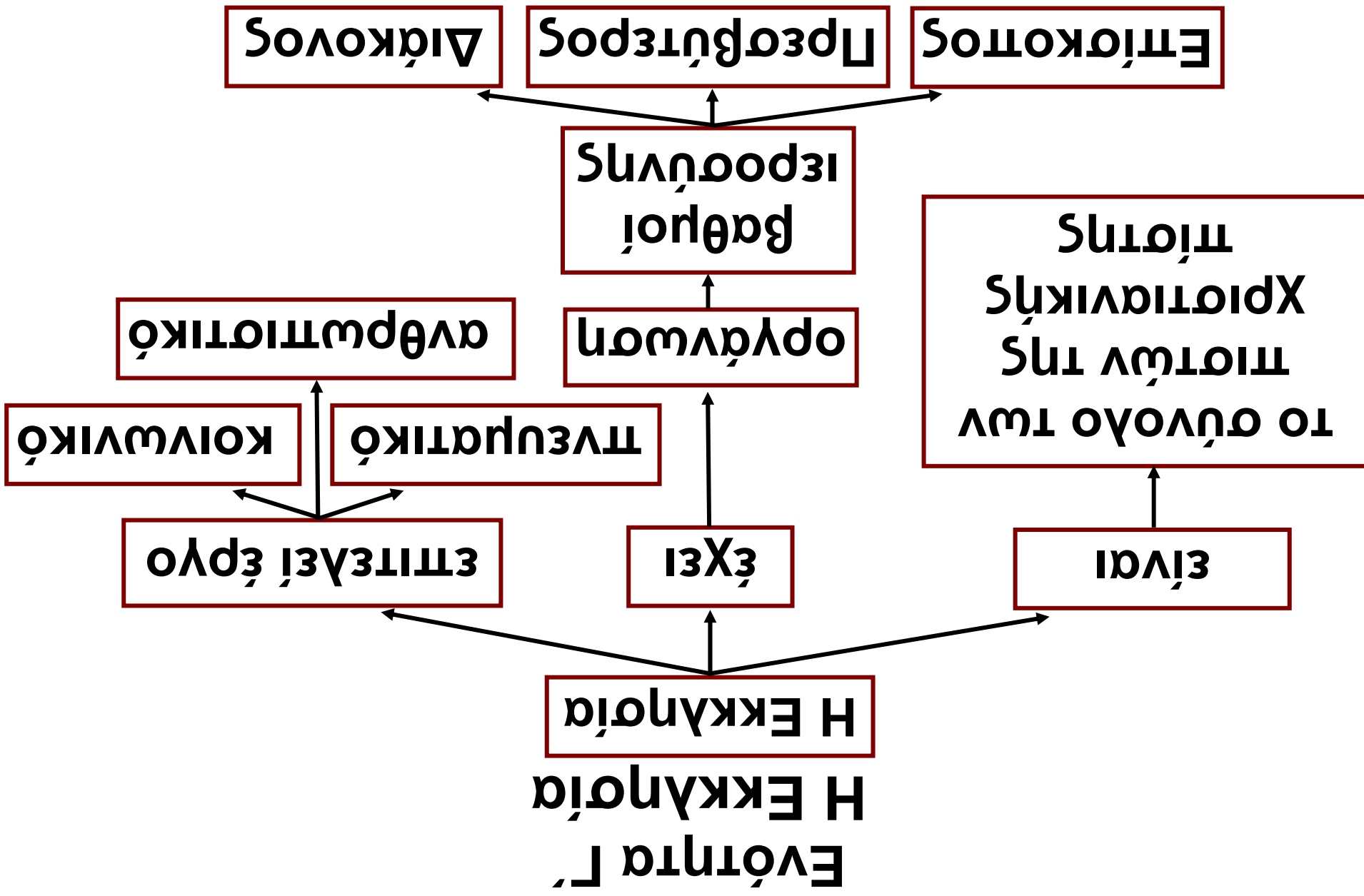
Ανακεφαλαίωση

Κάθε σύγχρονο και πολιτισμένο κράτος φροντίζει για την εκπαίδευση των πολιτών του, οργανώνοντας το δικό του εκπαιδευτικό σύστημα.

Στην Ελλάδα, η οργάνωση της εκπαίδευσης και ο τρόπος λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος αποτελούν ευθύνη του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Βασικό χαρακτηριστικό του εκπαιδευτικού μας συστήματος

είναι η υποχρεωτική δεκάχρονη φοίτηση. Αυτή περιλαμβάνει ένα χρόνο στο Νηπιαγωγείο, έξι χρόνια στο Δημοτικό και τρία χρόνια στο Γυμνάσιο (5-15 ετών). Επίσης, η δημόσια εκπαίδευση είναι **δωρεάν σε όλες τις βαθμίδες.**

Η πολιτεία συγχρόνως έχει πάρει μέτρα για να στηρίξει και να βοηθήσει την εκπαίδευση ξεχωριστών ομάδων παιδιών που αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα και δυσκολίες.

1ο Κεφάλαιο

Η Εκκλησία της Ελλάδος

φωτ.1.1 Πανηγύρι σε
ξωκκλήσι

φωτ. 1.2 Το Μυστήριο
της Βάπτισης

Κοιτάζουμε τις εικόνες και συζητάμε κι εμείς για το ρόλο της εκκλησίας και το έργο που προσφέρει.

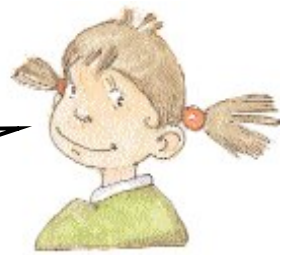
Η Εκκλησία της Ελλάδος είναι σημαντικός παράγοντας της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Στις ενορίες διδάσκεται ο Λόγος του Θεού με πολλούς τρόπους

(λειτουργικές πράξεις, κατηχητικό σχολείο κ.ά.). Επίσης, με τη συνεργασία όλων των πιστών, κληρικών και λαϊκών, η Εκκλησία κάνει πράξη την εντολή του Χριστού «αγαπάτε αλλήλους» και φροντίζει ηλικιωμένους, μικρά παιδιά και οικογένειες, προσφέροντας φάρμακα, περίθαλψη, συσσίτια κ.ά. χωρίς διακρίσεις φύλου, θρησκείας ή εθνικότητας.

Η Ορθόδοξη Ανατολική Εκκλησία του Χριστού είναι η Εκκλησία της χώρας μας, της Ελλάδας. Οι βαθμοί της ιεροσύνης είναι τρεις:

- ✓ Ο Διάκονος (κοινώς διάκος)**
- ✓ Ο Πρεσβύτερος (κοινώς ιερέας ή παπάς)**
- ✓ Ο Επίσκοπος (κοινώς δεσπότης ή μητροπολίτης)**

**Και πώς διοικείται η
εκκλησία;**

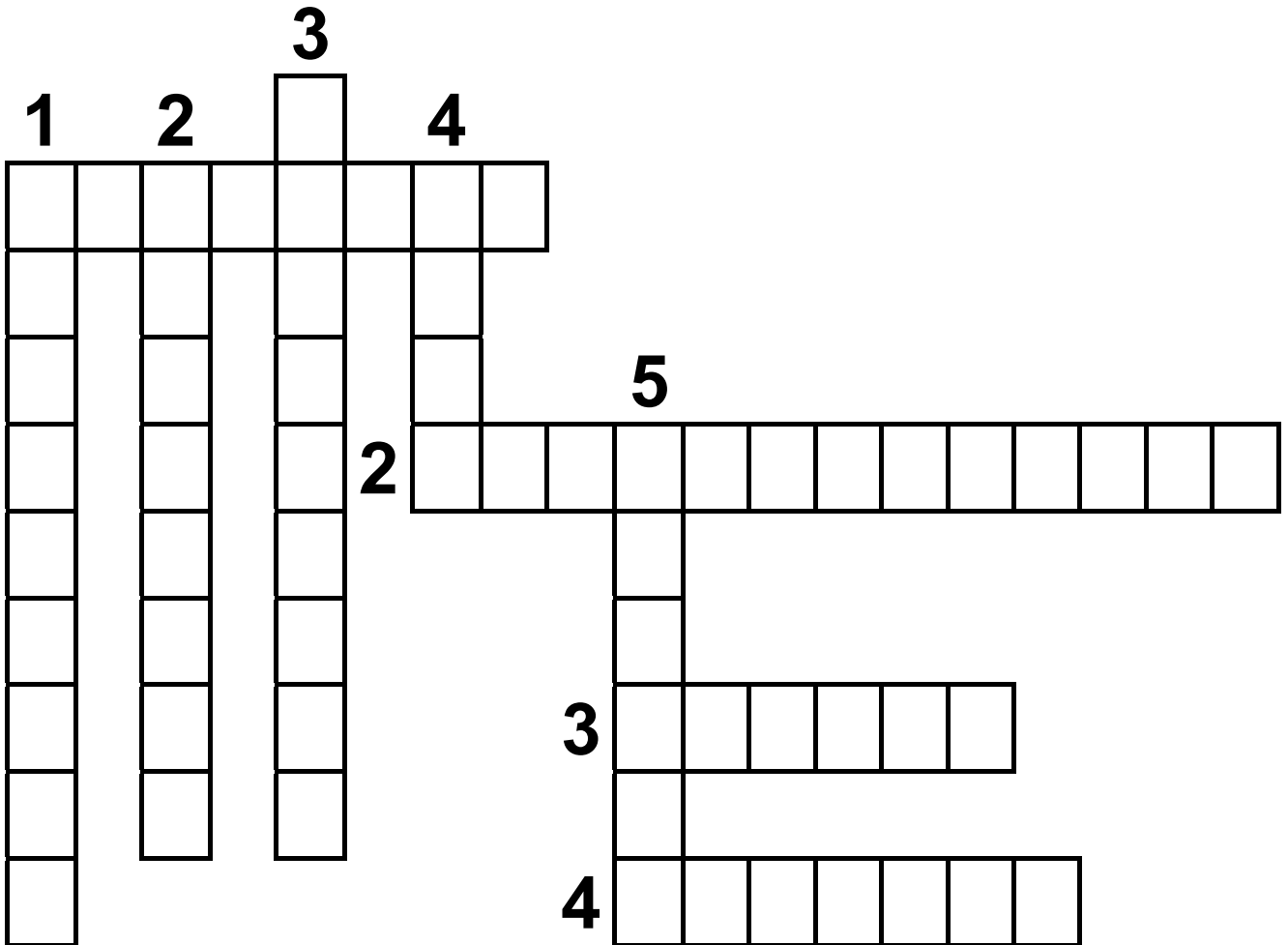
Η Εκκλησία της Ελλάδος αποτελείται από 80 μητροπόλεις, που είναι μεγάλες γεωγραφικές - διοικητικές περιφέρειες. Την πνευματική και διοικητική ευθύνη κάθε μητρόπολης έχει ο μητροπολίτης. Η μητρόπολη μοιράζεται σε ενορίες, στις οποίες, με ανάθεση του μητροπολίτη, προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ένας ή περισσότεροι κληρικοί (ιερείς ή διάκονοι). Κέντρο της ενορίας είναι ο ναός, στον οποίο συγκεντρώνονται οι πιστοί που κατοικούν στη συγκεκριμένη ενορία.

Η Εκκλησία της Ελλάδος διοικείται από τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο και από την Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας. Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος είναι ένα

«συμβούλιο», στο οποίο μετέχουν δώδεκα μητροπολίτες για ένα έτος. Η Διαρκής Ιερά Σύνοδος αντιμετωπίζει τρέχοντα και επείγοντα ζητήματα της Εκκλησίας και συνεδριάζει αρκετά συχνά. Τη Σύνοδο της Ιεραρχίας αποτελούν όλοι οι μητροπολίτες της Εκκλησίας της Ελλάδος. Αυτή συνεδριάζει ορισμένες φορές το χρόνο και ασχολείται με πολύ σοβαρά θέματα της Εκκλησίας, όπως είναι η εκλογή νέων επισκόπων, προβλήματα πίστης κ.ά. Και στις δύο Συνόδους πρόεδρος είναι ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1. Λύνω το σταυρόλεξο:

OPIZONTIA:

**1. Η.....της Ελλάδος έχει
μια σημαντική θέση στους θεσμούς
του Κράτους.**

2. Πρόεδρος της Ιεράς Συνόδου.

3. Μικρή περιοχή, τμήμα μιας μητρόπολης.

4. Η Ιερά.....αποτελείται από όλους τους μητροπολίτες της Ελλάδος.

ΚΑΘΕΤΑ:

1. Βαθμός της ιεροσύνης.

2. Λέγεται κι έτσι ο ιερωμένος.

3. Ο Επίσκοπος διοικεί τη

4. Η Σύνοδος αποφασίζει για τα θέματα της Εκκλησίας.

5. Τοποθετείται πάνω από το διάκονο στην ιεραρχία.

2. Συζητάμε και καταγράφουμε πώς θα μπορούσαμε και εμείς να βοηθήσουμε στο έργο της εκκλησίας:

.....

.....

.....

.....

3. Επισκεπτόμαστε το ναό της περιοχής μας και συζητάμε με τον ιερέα για τις δραστηριότητες της ενορίας μας.

❖ **Δημοσιεύουμε τη συνέντευξη του ιερέα στην εφημερίδα της τάξης ή του σχολείου.**

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Η Εκκλησία αποτελεί το σύνολο των πιστών (λαϊκών και κληρικών). Η Εκκλησία της Ελλάδος έχει ως βασικό της σκοπό να συνδέει τους ανθρώπους με τον Θεό, να διδάσκει με ακρίβεια τον λόγο του και να εκφράζει στην πράξη με γνήσιο τρόπο την Ορθόδοξη χριστιανική πίστη και ζωή. Επιπλέον, επιτελεί κοινωνικό και ανθρωπιστικό έργο, με το οποίο αγκαλιάζει όλους τους ανθρώπους που κατοικούν στη

χώρα μας. Για την αποτελεσματική λειτουργία της και την επιτυχή πραγματοποίηση του έργου της είναι οργανωμένη σε ενορίες και σε μητροπόλεις. Το ανώτατο όργανο διοίκησης της Εκκλησίας της Ελλάδος είναι η Ιερά Σύνοδος της Ιεραρχίας, στην οποία συμμετέχουν οι Μητροπολίτες, ενώ πρόεδρος της είναι ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος.

2ο Κεφάλαιο

Άλλα θρησκεύματα στην Ελλάδα

Αναρωτιέμαι Ειρήνη,
στην Ελλάδα είναι όλοι
Χριστιανοί Ορθόδοξοι;

Δεν νομίζω! Ας
ψάξουμε κι ας
συζητήσουμε γι' αυτό.

❖ Συζητάμε για άλλες θρησκείες
που γνωρίζουμε και δίνουμε
διάφορα χαρακτηριστικά τους.

φωτ. 2.1 Εβραϊκή
Συναγωγή

φωτ. 2.1
Μουσουλμανικό
Τέμενος

φωτ. 2.3 Χριστιανική
εκκλησία

Σύμφωνα με το Σύνταγμα, στη χώρα μας η Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία θεωρείται ως επικρατούσα, επειδή εκφράζει την πλειονότητα του ελληνικού λαού και αποτελεί σημαντικό στοιχείο της ταυτότητας του. Ωστόσο, στο ελληνικό κράτος κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να πιστεύει σε όποια θρησκεία εκείνος επιθυμεί και να εκδηλώνει ελεύθερα την πίστη του σ' αυτήν. Το δικαίωμα αυτό, που προβλέπεται από το Σύνταγμα της

χώρας μας, διατυπώνεται ως αρχή της ανεξιθρησκίας. Ορισμένοι κάτοικοι της χώρας μας πιστεύουν σε άλλα χριστιανικά δόγματα, όπως στο Ρωμαιοκαθολικισμό και τον Προτεσταντισμό. Κάποιοι άλλοι, Έλληνες ή ξένοι μετανάστες, ακολουθούν άλλες θρησκείες, όπως είναι ο μουσουλμανισμός, ο ιουδαϊσμός, ο βουδισμός, ο ινδουισμός. Κάθε θρησκεία έχει τους δικούς της πιστούς, τις δικές της αρχές και παραδόσεις, τους δικούς της τόπους και τρόπους λατρείας.

♦ Θυμόμαστε από την Ιστορία της Ε΄ τάξης:

Η θρησκευτική ελευθερία ως ανθρώπινο δικαίωμα κατακτήθηκε για πρώτη φορά το 313 μ.Χ. Το Διάταγμα περί ανεξιθρησκίας που

υπέγραψαν οι τότε αυτοκράτορες του Ρωμαϊκού κράτους Κωνσταντίνος και Λικίνιος στα Μεδιόλανα (Μιλάνο) της Ιταλίας αναγνώρισε τη χριστιανική πίστη ως ίση και οι χριστιανοί αφέθηκαν ελεύθεροι να λατρεύουν το θεό τους χωρίς αυτή η πράξη να αποτελεί αδίκημα. Ο όρος «ανεξιθρησκία» καθιερώθηκε από το μεγάλο δάσκαλο του Γένους Ευγένιο Βούλγαρη το έτος 1768. Σήμερα, αυτή η αρχή ισχύει και γίνεται σεβαστή σε όλες τις δημοκρατικές χώρες.

❖ Συζητάμε για τη σημασία της θρησκευτικής ελευθερίας την εποχή του Μεγάλου Κωνσταντίνου και για την αξία της σήμερα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Συζητάμε και καταγράφουμε τα κοινά και τα διαφορετικά χαρακτηριστικά στοιχεία των θρησκειών.

ΚΟΙΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Σε όλες τις θρησκείες οι πιστοί προσεύχονται σε έναν τόπο λατρείας.

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο τρόπος που προσεύχονται.

Οι περισσότεροι Έλληνες ανήκουν στην Ορθόδοξη Χριστιανική Εκκλησία. Υπάρχουν και Έλληνες χριστιανοί, οι οποίοι ανήκουν σε άλλη Εκκλησία, στη Ρωμαιοκαθολική ή στην Προτεσταντική. Ακόμη, υπάρχουν και Έλληνες οι οποίοι είναι μουσουλμάνοι, ιουδαίοι ή κάτι άλλο. Τα τελευταία χρόνια ζουν και εργάζονται στη χώρα μας μετανάστες, οι οποίοι είναι μουσουλμάνοι, ινδουιστές, βουδιστές ή κάτι άλλο. Η πίστη όλων αυτών γίνεται σεβαστή από το Κράτος και ο καθένας μπορεί ελεύθερα και ανεμπόδιστα να λατρεύει τον Θεό, στον οποίο πιστεύει, σύμφωνα με την αρχή της ανεξιθρησκίας, η οποία περιγράφεται ξεκάθαρα στο ελληνικό Σύνταγμα.

Ανακεφαλαίωση

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδος έχει σκοπό τη διδασκαλία του λόγου του Θεού και τον σύνδεσμο των πιστών μαζί του. Με την ενεργό συμμετοχή όλων των μελών της επιτελεί πνευματικό, κοινωνικό και ανθρωπιστικό έργο ανάλογο με τις δυνατότητες της (πνευματικά κέντρα, φιλόπτωχα ταμεία, κατηχητικά σχολεία, ενοριακές νεανικές εστίες, καθημερινή διανομή φαγητού σε άπορους και άστεγους συνανθρώπους μας). Η Εκκλησία της Ελλάδος έχει δική της εσωτερική οργάνωση με ανώτατα διοικητικά όργανα τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο και την Ιερά Σύνοδο της Ιεραρχίας, πρόεδρος των οποίων είναι ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος.

Το ελληνικό Σύνταγμα αναγνωρίζει ως **επικρατούσα θρησκεία** την Ορθόδοξη Χριστιανική. Ταυτόχρονα, όμως, σέβεται το δικαίωμα κάθε πολίτη της χώρας να ακολουθεί όποια θρησκεία επιθυμεί, χωρίς κανένα περιορισμό στην έκφραση της πίστης του. Εφαρμόζει, δηλαδή, στην πράξη την αρχή της ανεξιθρησκίας.

Ενότητα Δ´

Οργάνωση κοινωνικής και πολιτικής ζωής

Μορφές οργάνωσης της κοινωνίας

Δήμοι και κοινότητες

είναι

**τρόποι
οργάνωσης
της
ομαδικής
ζωής των
ανθρώπων
που ζουν
σε έναν
τόπο**

φροντίζουν για

- 1. καλύτερη
οργάνωση της ζωής
των ανθρώπων**
- 2. κοινωνική και
οικονομική ανά-
πτυξη και πρόοδος
του τόπου**
- 3. επίλυση προβλη-
μάτων του τόπου**

Μορφές οργάνωσης της κοινωνίας

Οργανωμένες
ομάδες-Σύλλογοι

είναι

ομάδες ατόμων
που
οργανώνονται με
έναν κοινό στόχο

αναλαμβάνουν

δράση για να
πετύχουν
έναν κοινό
στόχο

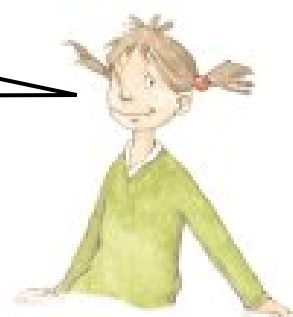
1ο Κεφάλαιο

Οι Δήμοι και οι Κοινότητες στην Ελλάδα

Ειρήνη, βρίσκουμε στο
χάρτη της τάξης μας,
τον Δήμο ή την Κοινό-
τητα που μένουμε;

Ωραία ιδέα!

Συζητάμε όλοι μαζί:

- ❖ Πώς λέγεται ο Δήμος ή η Κοινότητα στην οποία ζούμε;
- ❖ Εντοπίζουμε στο χάρτη κάποιες Κοινότητες και Δήμους του Νομού μας και τους καταγράφουμε.

ΔΗΜΟΙ

.....

.....

.....

.....

ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

.....

.....

.....

.....

Ας διαβάσουμε το παρακάτω κείμενο, για να κατανοήσουμε πώς προέκυψαν οι Δήμοι και οι Κοινότητες στη χώρα μας.

Το σχέδιο, με το οποίο η Ελλάδα χωρίστηκε σε δήμους και κοινότητες, όπως είναι σήμερα, ονομάζεται «Σχέδιο Καποδίστριας» προς τιμήν του πρώτου Κυβερνήτη της Ελλάδας Ιωάννη Καποδίστρια,

ο οποίος το 1828 διαίρεσε την Ελλάδα σε 13 διοικητικά τμήματα. Σύμφωνα με το «Σχέδιο Καποδίστριας», που ισχύει από το έτος 1998, η Ελλάδα περιλαμβάνει 900 δήμους και 133 κοινότητες. Οι περισσότεροι δήμοι (747) προήλθαν από τη συνένωση άλλων δήμων και κοινοτήτων. Ο διαχωρισμός έγινε με βάση ορισμένα κριτήρια, σημαντικότερο από τα οποία είναι ο πληθυσμός. Άλλα κριτήρια είναι επίσης η έκταση, η μορφολογία του εδάφους, η ύπαρξη φυσικών πόρων και η θέση σε σχέση με τα μεγάλα αστικά κέντρα. Έτσι, σύμφωνα με το παραπάνω σχέδιο, υπάρχουν δήμοι αστικοί, ημιαστικοί, αγροτικοί, δήμοι Νησιά, δήμοι Πολεοδομικά Συγκροτήματα, και

**δήμοι Τμήματα μητροπολιτικών
περιοχών.**

**Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών
www.ypes.gr**

Οι άνθρωποι που ζουν σε μια περιοχή αποτελούν μια τοπική κοινωνία, που είναι οργανωμένη σε δήμους και κοινότητες. Πολλές γειτονικές κοινότητες συνενώθηκαν και αποτέλεσαν όλες μαζί έναν δήμο με σκοπό να διοικούνται καλύτερα και οι κάτοικοί τους να εξυπηρετούνται πιο εύκολα. Δήμοι και κοινότητες αποτελούν τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.). Οι δήμοι και οι κοινότητες κάθε νομού υπάγονται στην Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.). Όλοι οι δήμοι και οι κοινότητες της Ελλά-

δας ανήκουν στην Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.). Ορισμένες, όμως, κοινότητες, για λόγους ιστορικούς, ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και παράδοσης κτλ. δεν εντάχθηκαν σε κανέναν δήμο. Οι δήμοι και οι κοινότητες φροντίζουν να λύνουν προβλήματα της καθημερινής ζωής των ανθρώπων, όπως είναι η ύδρευση, η επίσκευή πεζοδρομίων, ο φωτισμός της πόλης, η καθαριότητα κ.ά.

**Πηγή: Υπουργείο Εσωτερικών
www.ypes.gr**

♦ Υπάρχουν κοινότητες που δεν έχουν ενταχθεί σε δήμους όπως είναι για παράδειγμα η Κοινότητα Σουλίου στον Νομό Θεσπρωτίας και η Κοινότητα Νυμφαίου στο

Νομό Φλώρινας. Συζητάμε τους λόγους για τους οποίους παρέμειναν ξεχωριστές κοινότητες.

φωτ. 1.1 Κοινότητα Νυμφαίου

φωτ. 1.2 Κοινότητα Σουλίου

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Αναζητούμε άλλες κοινότητες που δεν εντάχθηκαν στο πρόγραμμα «Καποδίστριας» και συζητάμε τους λόγους που παρέμειναν ξεχωριστές κοινότητες.

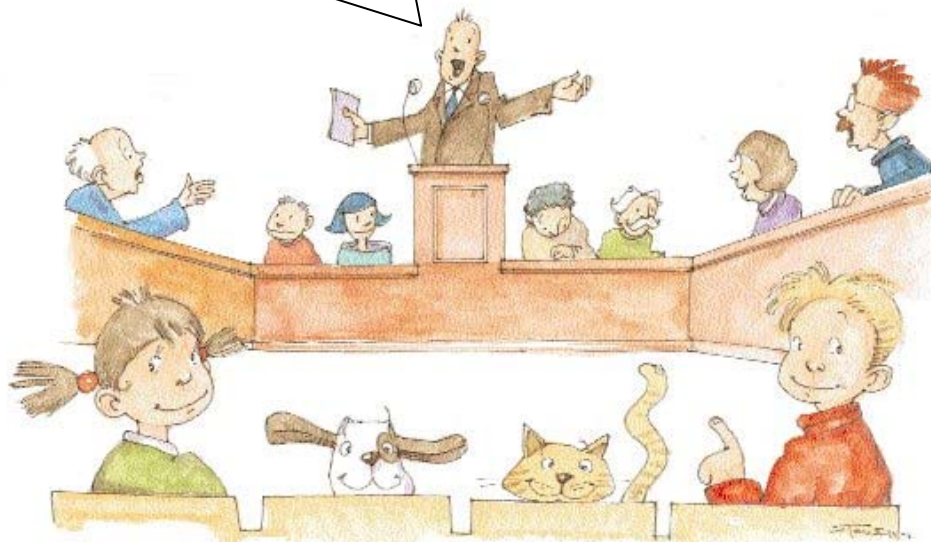
Η Ελλάδα αποτελείται από 52 νομούς. Κάθε νομός είναι χωρισμένος σε δήμους και κοινότητες, για να διοικείται καλύτερα και για να μπορούν οι κάτοικοί του να εξυπηρετούνται πιο εύκολα. Με το πρόγραμμα «Καποδίστριας» η Ελλάδα από το 1998 αποτελείται από 900 δήμους και 133 κοινότητες. Το πρόγραμμα «Καποδίστριας» βρίσκεται σε εξέλιξη.

2ο Κεφάλαιο

Οργάνωση - Διοίκηση των Δήμων και Κοινοτήτων

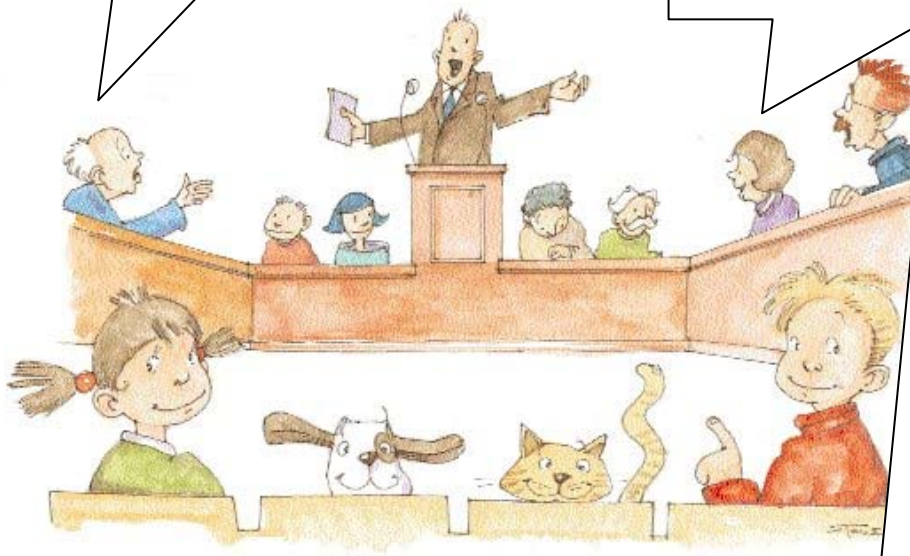
Ο Δικαιόπολις και η Ειρήνη παρακολούθησαν μία συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου του δήμου, στον οποίο ανήκουν.

Στη σημερινή συνεδρίαση θα συζητήσουμε διάφορα θέματα και προβλήματα που αφορούν τα δημοτικά διαμερίσματα του δήμου μας.

**Το γεφύρι που
ενώνει τα χωριά
μας χρειάζεται
επισκευή.**

**Να ασχολη-
θούμε με τις
πολιτιστικές
εκδηλώσεις του
καλοκαιριού.**

Συζητάμε για:

**❖ Θέματα ή προβλήματα, που
μπορεί να απασχολούν τα μέλη του
Δημοτικού Συμβουλίου.**

❖ Το ρόλο του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων.

φωτ. 2.1 Δημαρχείο Ιωαννίνων

Οι δήμοι διοικούνται από τον Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο. Οι κοινότητες διοικούνται από τον Πρόεδρο της Κοινότητας και το Κοινοτικό Συμβούλιο. Όλοι αυτοί (Δήμαρχος και Δημοτικό Συμβούλιο, Πρόεδρος της Κοινότητας και Κοινοτικό Συμβούλιο) συγκεντρώνονται συχνά και συζητούν για τα προβλήματα της περιοχής τους. Προτείνουν λύσεις και αποφασίζουν όλοι μαζί, για την

αντιμετώπιση τους και για την πρόοδο του τόπου τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Φανταζόμαστε ότι το σχολείο έχει έναν μεγάλο προαύλιο χώρο. Θέλουμε να διαμορφώσουμε αυτόν τον χώρο όσο μπορούμε καλύτερα, ώστε να χρησιμοποιείται δημιουργικά για παιχνίδια και μάθηση από τους μαθητές.

❖ Χωριζόμαστε σε ομάδες και μοιραζόμαστε τους ρόλους. Μια ομάδα αναλαμβάνει τον ρόλο του δημάρχου και των δημοτικών συμβούλων. Μια άλλη τον ρόλο των εκπαιδευτικών του σχολείου. Μια τρίτη ομάδα αναλαμβάνει τον ρόλο των γονέων και μια τέταρτη ομάδα, τον ρόλο των μαθητών.

- ❖ Κάθε ομάδα καταγράφει τις προτάσεις της σχετικά με το τι θεωρεί ότι πρέπει να περιλαμβάνει η αυλή του σχολείου.
- ❖ Στη συνέχεια γνωστοποιεί και αιτιολογεί στις άλλες ομάδες τις προτάσεις της.
- ❖ Τέλος, συζητούν όλοι μαζί για το θέμα και επιλέγουν τις καλύτερες προτάσεις.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Οι δήμοι και οι κοινότητες είναι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και διοικούνται από τον Δήμαρχο και τον Πρόεδρο αντίστοιχα που είναι επικεφαλής του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου.

Στις συνεδριάσεις των συμβουλίων αυτών συζητούνται θέματα που

**απασχολούν την τοπική κοινωνία,
προτείνονται λύσεις και λαμβάνο-
νται αποφάσεις για την επίλυσή
τους.**

3ο Κεφάλαιο

Οι εκλογές στο Δήμο

Πώς μπορεί κάποιος να γίνει δημοτικός σύμβουλος ή δήμαρχος»

Πρέπει να τον επιλέξουν οι συμπολίτες του με δημοκρατικές διαδικασίες!

Συζητάμε για τις δημοτικές εκλογές που γίνονται στον τόπο μας. Ας πάρουμε για παράδειγμα τις εκλογές στην τάξη.

❖ Από ποια μέλη μπορεί να αποτελείται το προεδρείο μιας τάξης;

- ❖ Γιατί εκλέγουμε έναν πρόεδρο;
- ❖ Κάθε πότε κάνουμε εκλογές;
- ❖ Ποιοι μπορούν να είναι υποψήφιοι;
- ❖ Ποιοι μπορούν να ψηφίζουν;
- ❖ Με ποια θέματα θα ασχολείται ο πρόεδρος και το προεδρείο;
- ❖ Αν δεν είμαστε ευχαριστημένοι με το προεδρείο, τι μπορούμε να κάνουμε;

Συγκρίνουμε τις εκλογές στην τάξη με τις δημοτικές εκλογές. Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν μεταξύ τους;

Οι δημοτικές εκλογές γίνονται κάθε τέσσερα χρόνια. Όσοι από τους πολίτες ενδιαφέρονται και μπορούν να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους ως δήμαρχοι ή

μέλη δημοτικών συμβουλίων συμμετέχουν ως υποψήφιοι και καλούν όλους τους πολίτες να τους ψηφίσουν. Στις δημοτικές εκλογές ψηφίζουν και οι Ευρωπαίοι πολίτες που ζουν μόνιμα στην Ελλάδα. Σε κάθε δήμο θέτουν υποψηφιότητα συνήθως δύο, τρεις ή και περισσότερες ομάδες πολιτών, που ονομάζονται συνδυασμοί. Ο επικεφαλής του συνδυασμού είναι ο υποψήφιος δήμαρχος και τα υπόλοιπα μέλη του συνδυασμού υποψήφιοι δημοτικοί σύμβουλοι. Πριν από τις εκλογές, όλοι οι υποψήφιοι με ομιλίες, εκδηλώσεις, έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό, ενημερώνουν τους συμπολίτες τους για το πρόγραμμά τους. Στο πλαίσιο του προεκλογικού τους αγώνα προσπαθούν να πείσουν τους ψηφοφόρους (εκλογείς) να τους

ψηφίσουν. Οι εκλογείς έχουν δικαίωμα να επιλέξουν και να ψηφίσουν τον συνδυασμό που θεωρούν ως πιο ικανό να διοικήσει τον δήμο τους, συμμετέχοντας έτσι έμμεσα στη διοίκηση του τόπου τους. Σε όποιο μέρος της Ελλάδας έχουν διατηρηθεί οι κοινότητες, εκεί εκλέγεται πρόεδρος της κοινότητας και κοινοτικό συμβούλιο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Φανταζόμαστε ότι είμαστε ενήλικες. Κάποιοι από εμάς αποφασίζουν να είναι υποψήφιοι στις επόμενες δημοτικές εκλογές. Χωριζόμαστε σε ομάδες και προτείνουμε υποψήφιο. Μοιραζόμαστε τους ρόλους και παίζουμε το σενάριο.

❖ Ο κάθε υποψήφιος παρουσιάζει το πρόγραμμά του.

♦ Πρώτος υποψήφιος: Όταν γίνω δήμαρχος, θα φτιάξω ένα καινούριο σχολείο που θα χωράει περισσότερους μαθητές και θα έχει κλειστό γυμναστήριο και εργαστήριο πειραμάτων

.....
.....
.....
.....

♦ Δεύτερη υποψήφια: Όταν εκλεγώ δήμαρχος,

.....
.....
.....
.....

♦ Τρίτος υποψήφιος: Ως δήμαρχος θα φροντίσω.....

.....
.....
.....

❖ Οι υπόλοιποι παρακολουθούν προσεκτικά τα προγράμματα των υποψηφίων και επιλέγουν αυτόν που κρίνουν ως καταλληλότερο υποψήφιο, δικαιολογώντας την άποψή τους.

❖ Συζητάμε όλοι μαζί σχετικά με το θέμα.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Ο Δήμαρχος και τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου είναι οι αντιπρόσωποι των πολιτών στη διοίκηση του τόπου. Ψηφίζονται από τους εκλογείς (ψηφοφόρους) με δημοκρατικές διαδικασίες (εκλογές) κάθε τέσσερα χρόνια. Αν οι εκλογείς δεν μείνουν ικανοποιημένοι από το έργο του Δημάρχου και του Δημοτικού Συμβουλίου, μπορούν να ψηφίσουν άλλους υποψήφιους στις επόμενες εκλογές.

4ο Κεφάλαιο

Η οικονομική οργάνωση των Δήμων

φωτ. 4.1 Λιμάνι,
Ελούντα Κρήτης,
1963

φωτ. 4.2 Λιμάνι,
Ελούντα Κρήτης,
2005

❖ Τα παιδιά παρατηρούν και συγκρίνουν τις φωτογραφίες που έφερε ο Δικαιόπολις στην τάξη. Συζητούν για τις αλλαγές που έγιναν στον τόπο που απεικονίζεται.

❖ Συζητάμε κι εμείς για τα έργα που έγιναν και άλλαξαν το δικό μας δήμο ή κοινότητα.

Μα, γι' αυτές τις αλλαγές χρειάζονται πολλά χρήματα.

Έχει έσοδα ο δήμος, Ειρήνη.

Τα έσοδα του δήμου προέρχονται από:

- ✓ τα χρήματα που δίνει το κράτος
- ✓ τα δημοτικά τέλη, δηλαδή τους φόρους που πληρώνουν οι πολίτες
- ✓ τις δημοτικές επιχειρήσεις: τα δημοτικά θέατρα, τις εταιρείες ύδρευσης κ.ά.
- ✓ τη δραστηριότητα συνεταιρισμών

- ✓ τις δωρεές δημοτών
- ✓ τη μίσθωση: την ακίνητη περιουσία του δήμου που τη νοικιάζει (π.χ. κτήματα, κτίρια κ.ά.)

Τα έξοδα του δήμου είναι:

- ✓ η κατασκευή έργων (δρόμοι, πλατείες, γήπεδα)
η πραγματοποίηση εκδηλώσεων (συναυλίες, θεατρικές παραστάσεις, επιμορφωτικά σεμινάρια κ.ά.)
- ✓ η συντήρηση των σχολικών κτιρίων

❖ Στο πρόγραμμα των καλοκαιρινών εκδηλώσεων του δήμου συμπληρώνουμε τις μορφές των εκδηλώσεων :

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΑΣ

**Εργαστήριο Καλλιτεχνικών
«Η ΣΒΟΥΡΑ», Δημιουργική
Απασχόληση Παιδιών 30 Ιουνίου,
ώρα 7:30 μ.μ., Πλατεία Ελευθερίας**

**Όλα τα παιδιά μπορούν να
ζωγραφίσουν με τη βοήθεια
καλλιτεχνών που έχει καλέσει
ο Δήμος μας.**

**6 Ιουλίου, Δημοτικό Πάρκο
(αντίστοιχα)**

.....
.....
.....
.....

14 Ιουλίου, Πνευματικό Κέντρο

.....
.....
.....
.....

23 Ιουλίου, Δημοτικό Θέατρο

.....

.....

.....

.....

**Ο δήμος πληρώνει όλες
αυτές τις εκδηλώσεις;**

**Όχι μόνο ο δήμος, Δικαιόπολι.
Σε πολλές περιπτώσεις συνει-
σφέρουν και οι συνεταιρισμοί.
Για παράδειγμα στο Εργαστήριο
Καλλιτεχνικών στην εκδήλωση
για τη δημιουργική απασχόλη-
ση, το φαγητό των παιδιών το
προσέφερε ο Αγροτικός
Συνεταιρισμός!**

Σε κάθε τόπο υπάρχουν Συνεταιρισμοί, δηλαδή ομάδες ανθρώπου που εργάζονται μαζί, για να προωθήσουν κοινά τους συμφέροντα. Έτσι, ο Γεωργικός Συνεταιρισμός για παράδειγμα, είναι μια ομάδα ανθρώπων που παράγουν γεωργικά προϊόντα και φροντίζουν για την πώλησή τους. Τέτοιες οργανωμένες ομάδες που συνεργάζονται για ένα σκοπό υπάρχουν πολλές, όπως ο Πτηνοτροφικός Συνεταιρισμός Ιωαννίνων, ο Μεταφορικός Συνεταιρισμός Αυτοκινητιστών Θεσσαλονίκης κ.ά. Οι συνεταιρισμοί είναι σημαντικοί και για τους δήμους, επειδή με τη δραστηριότητά τους συμβάλλουν στα έσοδα του δήμου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ

2 ΕΓΓΡΑΦΟ ΔΗΜΟΥ

3 ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΤ

4 ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

1. ΓΙΑ ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΠΛΗΡΩΝΕΤΕ: ...
2. ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΠΛΗΡΩΝΕΤΕ: ...
3. ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΤ ΠΛΗΡΩΝΕΤΕ: ...
4. ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΛΗΡΩΜΗΣ: ...

1. Παρατηρώντας το λογαριασμό της Δ.Ε.Η. προσπαθούμε να απαντήσουμε στο ερώτημα: «Πόσα χρήματα θα πληρώσει ο «κ. Χ» όλο τον χρόνο, για τον δήμο, μέσα από τους λογαριασμούς της Δ.Ε.Η.;»

.....

.....

.....

2. Το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης μας αποφασίζει την ίδρυση ενός συνεταιρισμού για την αυθεντική τέχνη της ύφανσης και του κεντήματος. Πώς νομίζετε ότι ο συνεταιρισμός αυτός θα επηρεάσει την πόλη μας;

- ✓ Θα γίνουν γνωστές οι παραδοσιακές στολές της περιοχής αλλά και άλλων περιοχών της Ελλάδας.
- ✓ Θα αυξηθούν οι θέσεις εργασίας.

✓

.....

✓

.....

✓

.....

✓

.....

✓

.....

Ο κάθε δήμος έχει έσοδα και έξοδα. Στα έσοδα τον δήμου συμβάλλουν το κράτος με χρηματικά ποσά (κρατική επιχορήγηση), οι δημότες με τα δημοτικά τέλη και οι διάφορες επιχειρηματικές δραστηριότητες (δημοτικοί συνεταιρισμοί, δημοτικό θέατρο, δημοτικό αναψυκτήριο κ.ά.). Ο δήμος πραγματοποιεί έργα για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των πολιτών, όπως κατασκευή πλατειών, έργων οδοποιίας, ίδρυση βρεφονηπιακών σταθμών, διαχείριση απορριμμάτων. Φροντίζει, επίσης, για την οργάνωση πολιτιστικών και πνευματικών εκδηλώσεων.

5ο Κεφάλαιο

Οργανωμένες ομάδες – Σύλλογοι

Σκεφτήκαμε στην τάξη μας να οργανώσουμε κι εμείς μια έκθεση βιβλίου.

Χρειάζεται καλή προετοιμασία. Μπορούμε μόνοι μας να την οργανώσουμε;

ΠΡΟΣ
ΕΚΘΕΣΗ
ΒΙΒΛΙΟΥ

❖ Παρουσιάζουμε τις δραστηριότητες και τις εργασίες που απαιτή-

θηκαν προκειμένου να οργανωθεί έκθεση βιβλίου στο σχολείο μας:

♦ Η Μαρία, η Ειρήνη και ο Δικαιόπολις τακτοποίησαν τα ράφια.

♦ Ο Γιώργος προσέφερε βιβλία από το βιβλιοπωλείο του πατέρα του.

♦ Η Ιωάννα, ο Γρηγόρης και η Χαρά

.....

.....

♦ Ο δάσκαλος/η δασκάλα

.....

.....

♦ Η μητέρα της Ελένης

.....

.....

♦ Ο Διευθυντής / η Διευθύντρια

.....

.....

♦ Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων

.....

Πολλοί άνθρωποι μαζί, όταν προσπαθούν να επιτύχουν έναν κοινό στόχο, αποτελούν μια ομάδα. Πολλές ομάδες οργανώνονται και αποτελούν συλλόγους ή οργανώσεις τοπικές, εθνικές ή διεθνείς. Όλες οι οργανώσεις λειτουργούν με δικό τους εσωτερικό κανονισμό (κανόνες). Οι διάφορες οργανώσεις ασχολούνται με θέματα, όπως η προστασία του περιβάλλοντος, ο πολιτισμός και η υγεία και δραστηριοποιούνται σε τοπικό, εθνικό ή παγκόσμιο επίπεδο. Έτσι έχουμε:

Τοπικές Οργανώσεις

⇒ π.χ. Πολιτιστικός Σύλλογος
Ποντίων Λαγκαδά

Εθνικές ⇒ π.χ. Πανελλήνια Ένωση
Εθελοντών Αιμοδοτών

Διεθνείς ⇒ π.χ. Ερυθρός Σταυρός,
Unicef

Κάθε άτομο, που συμμετέχει ως μέλος σε ένα σύλλογο, προσφέρει σ' αυτόν ανάλογα με τις δυνατότητές του και το χρόνο του. Με τη συνεργασία των μελών του, ο σύλλογος λειτουργεί ως ενιαίο σύνολο και μπορεί πιο εύκολα να πραγματοποιήσει τους στόχους του.

Υπάρχουν και μεγάλες ομάδες ανθρώπων που ζουν σε διαφορετικά μέρη του κόσμου και ασχολούνται με θέματα που αφορούν όλη την ανθρωπότητα, όπως την υγεία, την προστασία των μνημείων και του πολιτισμού, την προστασία του περιβάλλοντος, τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτές οι μεγάλες ομάδες είναι διεθνείς οργανώσεις που δρουν σε όλο τον κόσμο.

❖ Γνωρίζουμε συλλόγους που υπάρχουν στην περιοχή μας; Συζητάμε και καταγράφουμε τους στόχους και τις δραστηριότητες τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1. Ο Κώστας είναι μέλος του συλλόγου για την προστασία της θαλάσσιας χελώνας.

Η Ελένη συμμετέχει στον πολιτιστικό σύλλογο του δήμου.

Ο πατέρας του Γρηγόρη είναι εθελοντής αιμοδότης.

Η μαμά της Ιωάννας είναι μέλος του Συλλόγου Γονέων του σχολείου.

♦ Χωριζόμαστε σε ομάδες και συζητάμε για την προσφορά του κάθε μέλους στον σύλλογο που ανήκει.

2. Να αναφέρετε κάποια ομάδα ή σύλλογο, στον οποίο θα θέλατε να ανήκετε και να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Οι άνθρωποι οργανώνονται σε ομάδες και συλλόγους που δραστηριοποιούνται σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Όταν συνεργάζονται πολλοί άνθρωποι για έναν κοινό σκοπό, επιτυγχάνουν καλύτερα αποτελέσματα.

Η προσφορά των ομάδων, μικρών και μεγάλων, είναι πολύ σημαντική τόσο για τα άτομα που συμμετέχουν, όσο και για την ίδια την κοινωνία. Μέσα από τη συμμετοχή τους σε ομάδες, οι άνθρωποι δραστηριοποιούνται, εκτιμούν την αξία της συνεργασίας και παράλληλα προσφέρουν στην κοινωνία.

Ανακεφαλαίωση

Η Ελλάδα από το 1998 με το πρόγραμμα «Καποδίστριας» είναι οργανωμένη σε 900 δήμους και 133 κοινότητες.

Οι δήμοι διοικούνται από το Δήμαρχο και το Δημοτικό Συμβούλιο και οι Κοινότητες από τον Πρόεδρο της Κοινότητας και το Κοινοτικό Συμβούλιο.

Τα άτομα που διοικούν τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης επιλέγονται κάθε τέσσερα χρόνια με δημοκρατικές διαδικασίες (εκλογές), από τους πολίτες που είναι οι εκλογείς (ψηφοφόροι). Οι δήμοι και οι κοινότητες, με τα έσοδά τους, φροντίζουν για την επίλυση των προβλημάτων της περιοχής τους και συμβάλλουν στην ανάπτυξη και την πρόοδο του

τόπου τους. Σε κάθε κοινωνία οι άνθρωποι οργανώνονται σε ομάδες και συλλόγους και συνεργάζονται για να πετύχουν κοινούς σκοπούς. Η δραστηριοποίηση των ομάδων και των συλλόγων στοχεύει στην ικανοποίηση των αναγκών τους, στην αντιμετώπιση των προβλημάτων τους και στην προσφορά τους σε παγκόσμια προβλήματα και ανάγκες.

2η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Το άτομο και η πολιτεία

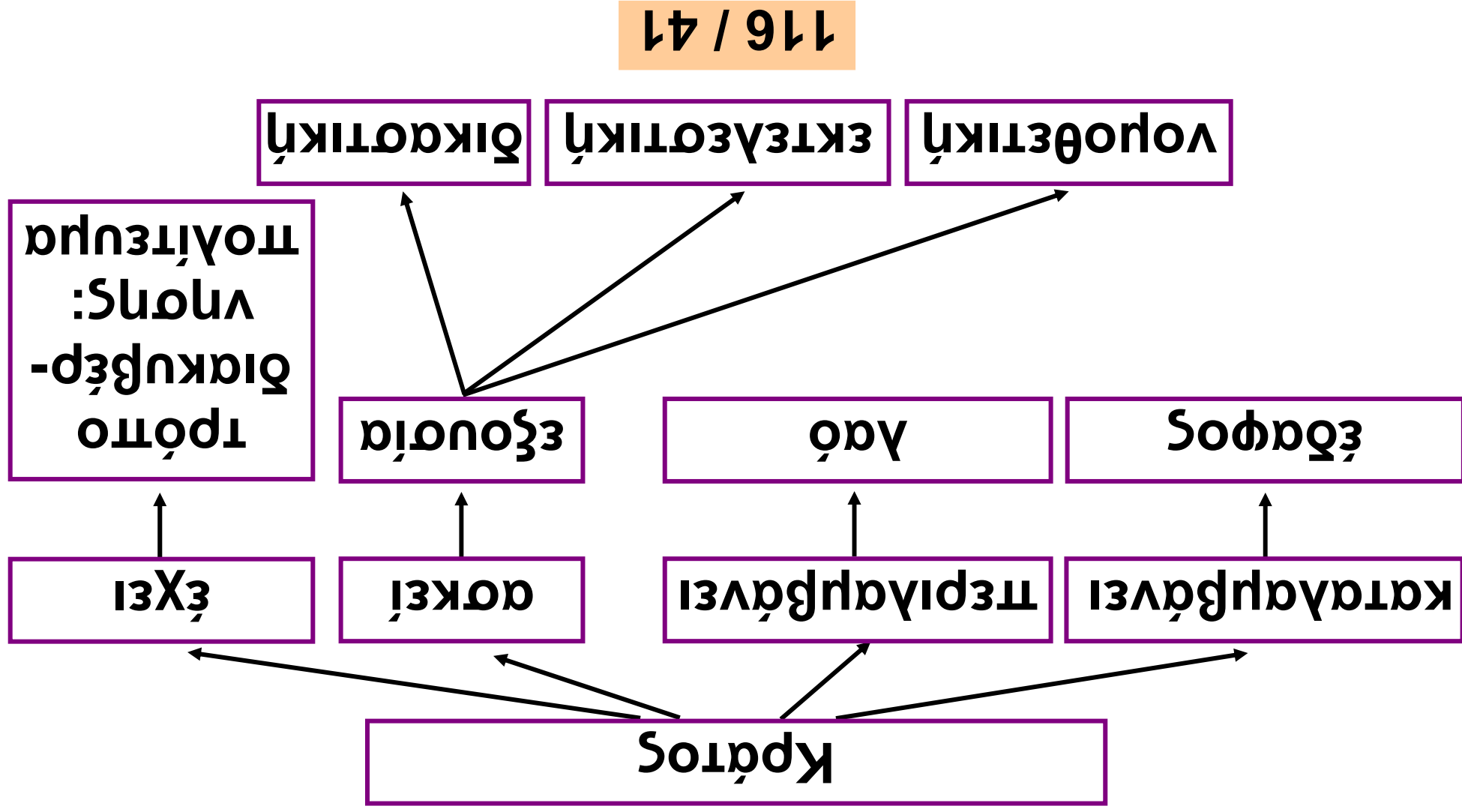
Σ' αυτή την ενότητα θα μάθουμε για τα παρακάτω θέματα:

- α. Την οργάνωση και τη λειτουργία του κράτους
- β. Τη σχέση κράτους και πολιτική

Ενότητα Α'

Κράτος και Πολίτευμα

1ο Κεφάλαιο

Το Κράτος

φωτ. 1.1 Χάρτης της Βαλκανικής
χερσονήσου

Παρατηρούμε την εικόνα και συζητάμε:

- ✓ Τι είναι το κράτος;
- ✓ Με ποια κράτη συνορεύει η Ελλάδα;
- ✓ Γιατί υπάρχουν τα σύνορα;

Η έννοια του κράτους περιλαμβάνει τρία στοιχεία:

- ◆ το έδαφος, δηλαδή μια γεωγραφική περιοχή που ορίζεται από σύνορα,
- ◆ το λαό, το σύνολο των ατόμων που ζουν μόνιμα σε αυτό το χώρο και
- ◆ την εξουσία, την ευθύνη που έχει το κράτος να οργανώνει τη ζωή των κατοίκων με νόμους και να ελέγχει την τήρησή τους.

Η κρατική εξουσία εκδηλώνεται με τρεις μορφές:

α) τη νομοθετική, που ασχολείται με τη θέσπιση των νόμων,

β) την εκτελεστική, που ασχολείται με τη διακυβέρνηση του κράτους και

γ) τη δικαστική, που ελέγχει αν τηρούνται οι νόμοι.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Αναζητούμε από το βιβλίο της Ιστορίας της Στ΄ τάξης στοιχεία για την αλλαγή των συνόρων του ελληνικού κράτους από τη σύστασή του μέχρι σήμερα.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Τα βασικά στοιχεία του κράτους είναι: το έδαφος, ο λαός και η εξουσία. Η κρατική εξουσία ασκείται με τρεις μορφές: τη νομοθετική, την εκτελεστική και τη δικαστική.

2ο Κεφάλαιο

Το πολίτευμα και οι μορφές του

Διαβάζουμε τα παρακάτω παραδείγματα διακυβέρνησης ενός κράτους.

Στην Αγγλία μέχρι το 17ο αιώνα όλες οι εξουσίες ήταν συγκεντρωμένες στο πρόσωπο του βασιλιά. Το 1689 με την άνοδο στο θρόνο του Γουλιέλμου Γ' και της Μαρίας Β' Στιούαρτ καθιερώνεται η ανεξαρτησία της δικαστικής εξουσίας. Στα χρόνια της βασιλείας του Γεωργίου Α' περιορίζεται όλο και περισσότερο η εκτελεστική εξουσία του βασιλιά. Σήμερα στο θρόνο της Αγγλίας βρίσκεται από το 1952 η βασίλισσα Ελισάβετ, της οποίας ο ρόλος είναι αρκετά περιορισμένος

και συμβολικός. Τη νομοθετική εξουσία ασκεί το κοινοβούλιο και την εκτελεστική εξουσία ασκεί η κυβέρνηση με τον πρωθυπουργό και τους υπουργούς.

Το Δεκέμβριο του 2006 στα νησιά Φίτζι, που βρίσκονται στον Ειρηνικό Ωκεανό, βαριά οπλισμένοι στρατιώτες έστησαν οδοφράγματα σε κεντρικούς δρόμους της πρωτεύουσας Σούβα και περικύκλωσαν την προεδρική και πρωθυπουργική κατοικία. Άνδρες της στρατιωτικής φρουράς αφόπλισαν τον πρωθυπουργό Λαϊσένια Καράσε και τον έθεσαν σε κατ' οίκον περιορισμό. Νωρίτερα, στρατιώτες αφόπλισαν την αστυνομία και εισέβαλαν σε αποθήκες όπλων προκειμένου να μη στραφούν αυτά κατά των στρατιωτών. Ο αρχηγός των Ενόπλων

**Δυνάμεων των νησιών Φίτζι
στρατηγός Μπαϊναμαραμά
ανακοίνωσε ότι ο στρατός ελέγχει
τη χώρα και ότι ο ίδιος αναλαμβάνει
τη διακυβέρνηση.**

Πηγή: Αρχείο Ειδήσεων B.B.C.

ΕΛΛΑΔΑ - Το Σύνταγμα του 2001

Άρθρο 1

- (Μορφή του πολιτεύματος)

**1. Το πολίτευμα της Ελλάδας είναι
Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική
Δημοκρατία.**

**2.Θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η
λαϊκή κυριαρχία.**

**3. Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από
το Λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και
του Έθνους και ασκούνται όπως
ορίζει το Σύνταγμα.**

Άρθρο 2 - (Πρωταρχικές υποχρεώσεις της πολιτείας)

- 1. Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας.**
- 2. Η Ελλάδα, ακολουθώντας τους γενικά αναγνωρισμένους κανόνες του διεθνούς δικαίου, επιδιώκει την εμπέδωση της ειρήνης, της δικαιοσύνης, καθώς και την ανάπτυξη των φιλικών σχέσεων μεταξύ των λαών και των κρατών.**

❖ **Σχολιάζουμε τους διαφορετικούς τρόπους διακυβέρνησης ενός κράτους.**

Ο τρόπος που οργανώνεται και ασκείται η εξουσία σε ένα κράτος λέγεται πολίτευμα. Οι κυριότερες

μορφές πολιτευμάτων είναι: η μοναρχία, η ολιγαρχία και η δημοκρατία.

Η μοναρχία διακρίνεται σε απόλυτη και σε συνταγματική. Στην απόλυτη μοναρχία ο μονάρχης συγκεντρώνει όλες τις εξουσίες στο πρόσωπο του. Νομοθετεί, κυβερνά και δικάζει ο ίδιος. Στην εποχή μας, σε κάποιες χώρες της Ευρώπης, όπως στη Μ. Βρετανία, στη Σουηδία και στην Ισπανία υπάρχει συνταγματική μοναρχία, στην οποία οι εξουσίες του μονάρχη περιορίζονται από το Σύνταγμα. Στην ολιγαρχία κυβερνούν λίγα άτομα. Αυτή η μορφή πολιτεύματος υπήρχε και στην αρχαία Ελλάδα. Τότε κυβερνούσαν οι λίγοι και συνήθως οικονομικά ισχυροί. Σήμερα, μορφή ολιγαρχίας είναι οι στρατιωτικές δικτατορίες που

παραμένουν στην εξουσία χωρίς τη θέληση του λαού.

Στη δημοκρατία κύριο χαρακτηριστικό θεωρείται η αρχή της «λαϊκής κυριαρχίας». Αυτό συνεπάγεται τη διακυβέρνηση της χώρας είτε απευθείας από τον λαό (άμεση δημοκρατία), όπως συνέβαινε στην αρχαία Αθήνα, είτε με αντιπροσώπους (έμμεση ή αντιπροσωπευτική δημοκρατία), όπως γίνεται στη σύγχρονη Ελλάδα. Στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία οι αντιπρόσωποι, δηλαδή οι βουλευτές, εκλέγονται ελεύθερα από τον λαό και αναλαμβάνουν να υποστηρίξουν τα συμφέροντα και τις απόψεις τους.

Συγκρίνουμε τις μορφές των πολιτευμάτων σε σχέση με το βαθμό συμμετοχής του λαού σε αυτά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1. Οι φράσεις που ακολουθούν αναφέρονται στα αρχαία χρόνια. Στο πλαίσιο που βρίσκεται στο τέλος κάθε φράσης συμπληρώστε για ποιο πολίτευμα γίνεται λόγος:

Πολλές φορές, οι ευγενείς που λέγονταν και άριστοι, καταργούσαν τον βασιλιά και έπαιρναν όλη τη δύναμη στα χέρια τους.

Ο Κλεισθένης, στην αρχαία Αθήνα, έδωσε όλη δύναμη στην Εκκλησία του Δήμου (στον λαό).

Μετά τη δολοφονία του Φιλίππου, στον θρόνο της Μακεδονίας ανέβηκε να κυβερνήσει ο γιος του Αλέξανδρος.

2. Ανατρέχοντας στα βιβλία της Ιστορίας συζητάμε για το πολίτευμα που είχαν:

α. η αρχαία Σπάρτη τον 4ο-7ο π.Χ. αιώνα.

β. η αρχαία Αθήνα τον 5ο π.Χ. αιώνα.

γ. η Μακεδονία τον 3ο π.Χ. αιώνα.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Οι κυριότερες μορφές πολιτευμάτων είναι: η μοναρχία, η ολιγαρχία και η δημοκρατία.

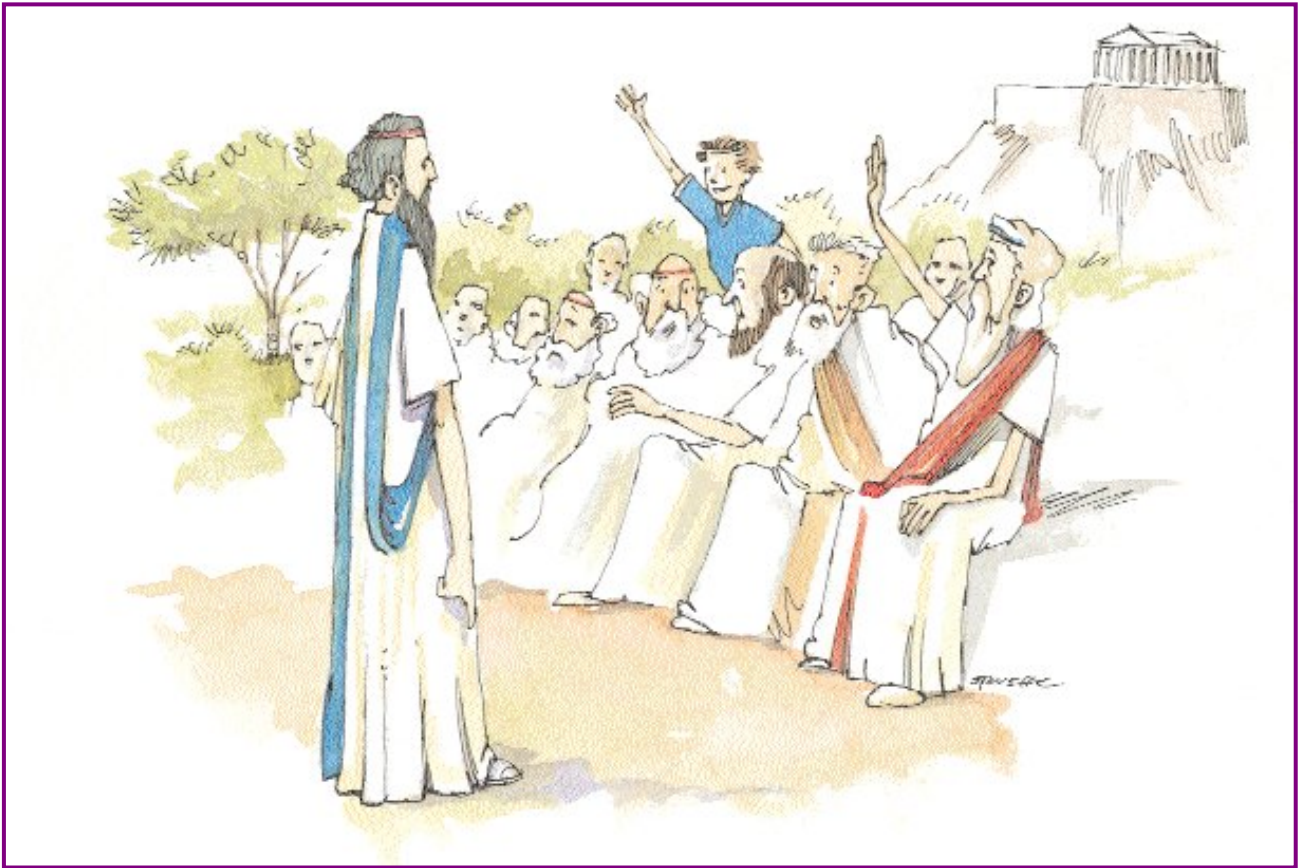
α. Μοναρχία: όταν όλες οι εξουσίες συγκεντρώνονται σε ένα πρόσωπο (απόλυτη μοναρχία) ή όταν οι εξουσίες του Μονάρχη περιορίζονται από το Σύνταγμα, όπως συμβαίνει σε κάποια ευρωπαϊκά κράτη (συνταγματική μοναρχία).

β. Ολιγαρχία: όταν την εξουσία ασκούν λίγα άτομα. Σήμερα εμφανίζεται συνήθως με τη μορφή στρατιωτικών δικτατοριών.

γ. Δημοκρατία: όταν ο λαός ψηφίζει τους αντιπροσώπους του (βουλευτές) και έτσι έμμεσα συμμετέχει στη διακυβέρνηση του κράτους.

3ο Κεφάλαιο

Το Δημοκρατικό Πολίτευμα

Στην αρχαία Αθήνα όλοι οι πολίτες έπαιρναν μέρος στη διακυβέρνηση της πόλης - κράτους. Συμμετείχαν στην Εκκλησία του Δήμου, όπου διατύπωναν την άποψή τους και ψήφιζαν αυτή που θεωρούσαν πιο σωστή (άμεση ψηφοφορία).

Σήμερα, η άμεση ψηφοφορία δεν είναι δυνατό να εφαρμοστεί, κυρίως λόγω του πλήθους των ψηφοφόρων. Γι' αυτό οι πολίτες εκλέγουν αντιπροσώπους, τους βουλευτές, οι οποίοι αποφασίζουν για ζητήματα της πολιτείας και για την επίλυση των προβλημάτων τους (έμμεση ψηφοφορία).

Το πολίτευμα της Ελλάδας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία. Αυτό σημαίνει ότι ζούμε σε ένα δημοκρατικό κράτος με αρχηγό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ο λαός - ψηφίζει τους αντιπροσώπους του βουλευτές με δημοκρατικές διαδικασίες, ασκώντας την εξουσία μέσα από τους αντιπροσώπους του.

Ας δούμε τώρα πώς λειτουργεί το δημοκρατικό πολίτευμα στη χώρα μας:

♦ Αρχηγός του κράτους είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Εκλέγεται από τη Βουλή και η εξουσία του είναι περιορισμένη. Διορίζει τον Πρωθυπουργό μετά από εκλογές και δίνει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης.

Επίσης, εκπροσωπεί τη χώρα στο εξωτερικό με επίσημες επισκέψεις που πραγματοποιεί σε άλλες χώρες ως αρχηγός του κράτους.

♦ Η Κυβέρνηση αποτελείται από το Υπουργικό Συμβούλιο που απαρτίζεται από τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς. Η Κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της χώρας σύμφωνα με το Σύνταγμα. Ο Πρωθυπουργός

συντονίζει το έργο των Υπουργών του, προκειμένου να εφαρμοστεί η κυβερνητική πολιτική.

Σε άλλα μέρη του κόσμου υπάρχουν τα εξής είδη δημοκρατίας:

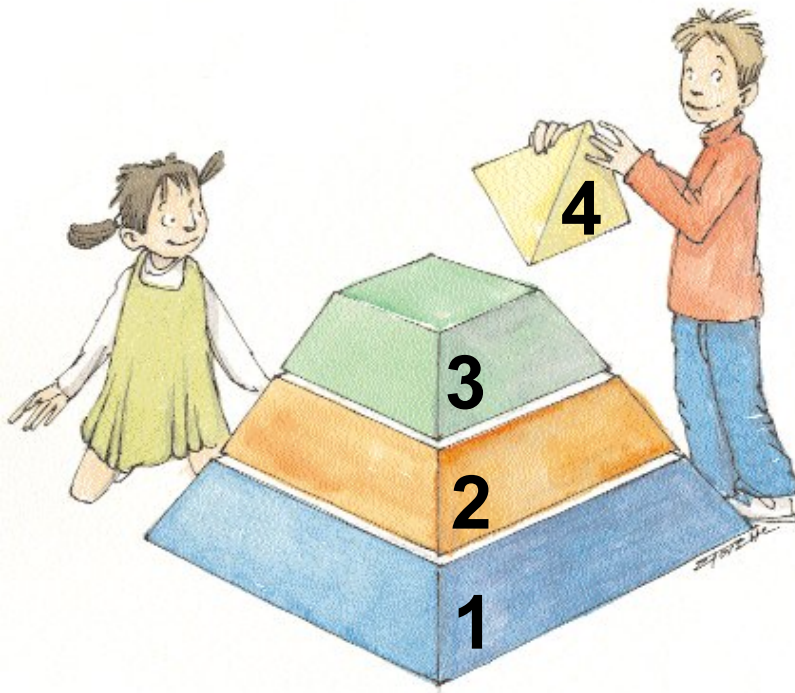
α) η Βασιλευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, όπου αρχηγός του κράτους είναι ο βασιλιάς και η κυβέρνηση εκλέγεται από τον λαό (είναι η σύγχρονη κύρια μορφή της Συνταγματικής Μοναρχίας, στην οποία ο βασιλιάς έχει πολύ περιορισμένη δικαιοδοσία στις υποθέσεις του κράτους). Το πολίτευμα αυτό το συναντάμε, για παράδειγμα, στο Βέλγιο, τη Δανία και τη Μ. Βρετανία.

β) η Προεδρική Δημοκρατία, στην οποία αρχηγός του κράτους και πρόεδρος της κυβέρνησης είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Η

βασική διαφορά με την Προεδρευόμενη Δημοκρατία είναι ότι σε αυτό το πολίτευμα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται απευθείας από τον λαό και κυβερνά με υπουργούς, που επιλέγονται από τον ίδιο. Προεδρική Δημοκρατία υπάρχει σε κράτη όπως η Κύπρος και οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

❖ Συζητάμε ποια είναι η διαφορά μεταξύ του Προέδρου της Δημοκρατίας και του Προέδρου της Κυβέρνησης (Πρωθυπουργού) στην Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.

1. ΛΑΟΣ

❖ (εκλογείς)

2. ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

❖ (βουλευτές)

3. ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

❖ (Πρωθυπουργός - Υπουργοί)

4. ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τα δημοκρατικό πολίτευμα κατοχυρώνει με νόμους αξίες όπως η ισότητα και η ελευθερία όλων των πολιτών. Οι άνθρωποι θεωρού-

νται ίσοι μεταξύ τους, έχουν ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις. Συνεργάζονται για την κοινή πρόοδο και συμβιώνουν αρμονικά. Η ελευθερία είναι το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να ενεργεί όπως επιθυμεί, αρκεί να μην προκαλεί βλάβη σε άλλον και να σέβεται τους νόμους της πολιτείας. Παράλληλα, μπορεί να σκέπτεται και να πιστεύει ό,τι θέλει. Η ελευθερία του δεν θα πρέπει να απειλείται, αν αυτός έχει διαφορετικές πεποιθήσεις, ενώ θα πρέπει να μπορεί να μορφώνεται και να επιλέγει τον τρόπο ζωής και εργασίας του, πάντα μέσα στο πλαίσιο που ορίζουν οι νόμοι.

❖ Συζητάμε και καταγράφουμε τους λόγους, για τους οποίους νομίζουμε ότι στο σύγχρονο κόσμο

έχει επικρατήσει το πολίτευμα της δημοκρατίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1. Σημειώνουμε Σ δίπλα στις προτάσεις που θεωρούμε ότι είναι σωστές και Λ σε όσες θεωρούμε ότι είναι λανθασμένες:

◆ Η δημοκρατία στην αρχαία Αθήνα ήταν έμμεση.

☐

◆ Οι βουλευτές σήμερα εκλέγονται από τους πολίτες.

☐

◆ Το πολίτευμα της Ελλάδας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.

☐

◆ Αρχηγός του Ελληνικού Κράτους είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.

☐

◆ Ο Πρωθυπουργός ορίζει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

☐

2. Επισκεπτόμαστε την ιστοσελίδα της Βουλής των Ελλήνων για περισσότερες πληροφορίες για τη Βουλή και το πολίτευμά μας (www.parliament.gr).

3. Χωρισμένοι σε ομάδες συζητάμε τι θα θέλαμε να ρωτήσουμε τους βουλευτές σε περίπτωση που επισκεφθούμε τη Βουλή των Ελλήνων με την τάξη μας.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Η Δημοκρατία ως πολίτευμα γεννήθηκε στην αρχαία Αθήνα. Πολλά κράτη σήμερα έχουν δημοκρατικό πολίτευμα. Αυτό σημαίνει ότι ο λαός επιλέγει με εκλογές τους αντιπροσώπους του (βουλευτές) για τη διακυβέρνηση της χώρας. Σε κάθε δημοκρατικό κράτος οι πολίτες απολαμβάνουν τις αξίες της ελευθερίας και της ισότητας.

4ο Κεφάλαιο

Οι λειτουργίες της κρατικής εξουσίας

φωτ. 4.1 Βουλή των Ελλήνων

Ξέρεις, Ειρήνη, ποιος είναι ο ρόλος της Βουλής των Ελλήνων»

Ξέρω μόνο ότι η Βουλή ψηφίζει τους νόμους του κράτους.

❖ **Συζητάμε όλοι μαζί:**

- ♦ **Ποια θέματα απασχολούν τους βουλευτές στη Βουλή;**
- ♦ **Τι συζητά ο Πρωθυπουργός με τους Υπουργούς;**
- ♦ **Σε τι χρησιμεύουν τα δικαστήρια;**

Σύμφωνα με το δημοκρατικό πολίτευμα της χώρας μας στο κράτος υπάρχουν τρεις μορφές εξουσίας:

α. Η Νομοθετική εξουσία, έργο της οποίας είναι η διατύπωση και ψήφιση των νόμων. Την εξουσία αυτή ασκεί η Βουλή που ψηφίζει τους νόμους και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας που υπογράφει τους νόμους.

β. Η Εκτελεστική εξουσία, κύριο έργο της οποίας είναι η διακυβέρνηση του κράτους. Αυτό

επιτυγχάνεται με την εφαρμογή των νόμων που ψηφίζει η Βουλή. Την Εκτελεστική εξουσία ασκούν:

- ♦ **Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας.**
- ♦ **Η Κυβέρνηση που αποτελείται από τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς.**

γ. Η Δικαστική εξουσία, έργο της οποίας είναι η επίλυση των προβλημάτων των πολιτών στα δικαστήρια, σύμφωνα με τους νόμους που έχει θεσπίσει η πολιτεία. Τη Δικαστική εξουσία ασκούν τα δικαστήρια.

Ας δούμε πιο συγκεκριμένα πώς ασκούνται οι τρεις μορφές εξουσίας:

α) Νομοθετική εξουσία

Τη νομοθετική εξουσία ασκεί η Βουλή. Η Βουλή αποτελείται από

τριακόσιους εκπροσώπους του λαού που είναι οι βουλευτές. Στη Βουλή οι βουλευτές:

♦ Συζητούν και αποφασίζουν για μεγάλα ζητήματα που αφορούν τη χώρα, όπως είναι η εκπαίδευση, η υγεία, η οικονομία, η εξωτερική πολιτική.

♦ Μελετούν και ψηφίζουν τους νόμους.

♦ Ελέγχουν το έργο της Κυβέρνησης (του Πρωθυπουργού και των Υπουργών).

**φωτ. 4.2 Η Βουλή
συνεδριάζει**

β) Εκτελεστική εξουσία

Η εκτελεστική εξουσία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και

την Κυβέρνηση. Η Κυβέρνηση κυβερνά με τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς. Κάθε Υπουργός ασχολείται με τα θέματα του Υπουργείου του και ο Πρωθυπουργός, που είναι ο Πρόεδρος της Κυβέρνησης, συντονίζει το έργο των Υπουργών του.

♦ Υπάρχουν πολλά Υπουργεία που επιτελούν διαφορετικό έργο.

Αντιστοιχίζουμε κάθε Υπουργείο με τον αριθμό των αρμοδιοτήτων που του αντιστοιχεί.

♦ Υπουργείο Εθνικής Άμυνας	☐
♦ Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής	☐
♦ Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	☐

- ◆ Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών ☐
- ◆ Υπουργείο Πολιτισμού ☐
- ◆ Υπουργείο Εξωτερικών ☐
- ◆ Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ☐

Δραστηριότητες

1. Ένοπλες Δυνάμεις
2. Συγκοινωνίες
3. Πολιτιστική κληρονομιά – Ανάπτυξη τεχνών
4. Γεωργία - Κτηνοτροφία - Αλιεία
5. Οικονομική ανάπτυξη - Βελτίωση της ποιότητας ζωής
6. Σχέσεις της Ελλάδας με άλλα κράτη
7. Λιμάνια – Ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες

γ) Δικαστική εξουσία

Ας δούμε γιατί οι άνθρωποι καταφεύγουν στα δικαστήρια.

Οι άνθρωποι καταφεύγουν στα δικαστήρια, για να λύσουν διαφορές τους με την Πολιτεία ή με τους συμπολίτες τους. Σε ένα δημοκρατικό κράτος, όταν οι πολίτες παραβιάζουν τους νόμους προβαίνοντας σε παράνομες πράξεις, όπως κλοπή, φόνο, οικονομική απάτη, φθορά ξένης περιουσίας κ.ά., οι δικαστές οφείλουν να αποδώσουν δικαιοσύνη.

♦ Σε ένα τροχαίο ατύχημα για ποιους λόγους νομίζετε ότι οι εμπλεκόμενοι καταφεύγουν στα δικαστήρια; Αυτό συμβαίνει πάντοτε;

♦ Μπορείτε να δώσετε άλλα παραδείγματα από περιπτώσεις, στις οποίες ένας πολίτης θα καταφύγει στο δικαστήριο;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1. Το σχολείο είναι μια μικρή κοινωνία, στην οποία ισχύουν συγκεκριμένοι κανόνες.

Φανταζόμαστε πως ένας μαθητής, καθώς παίζει ποδόσφαιρο με τα παιδιά της ΣΤ΄ τάξης, πετάει με δύναμη την μπάλα και σπάει το τζάμι μιας αίθουσας.

❖ Συζητάμε τι γίνεται στη συνέχεια.

❖ Καταγράφουμε ποιους κανόνες του σχολείου μπορεί να παραβίασε ο μαθητής.

2. Σκεφτόμαστε προβλήματα που αφορούν το σχολείο μας (π.χ. η

καθαριότητα στο προαύλιο, η φύλαξη του σχολείου).

❖ Χωριζόμαστε σε ομάδες, κάθε ομάδα επιλέγει ένα πρόβλημα και συντάσσει προτάσεις για την επίλυσή του.

❖ Συζητάμε τις προτάσεις κάθε ομάδας και καταγράφουμε αυτές που μπορούμε να υλοποιήσουμε.

ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ...

Σε κάθε δημοκρατικό πολίτευμα η Κυβέρνηση πρέπει να φροντίζει για την ομαλή λειτουργία του κράτους και την πρόοδο των πολιτών του. Στην Ελλάδα υπάρχουν τρεις μορφές εξουσίας: η νομοθετική, η εκτελεστική και η δικαστική.

Περιεχόμενα

Πρόλογος	6
----------------	---

1η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Το άτομο και η κοινωνία

Ενότητα Α: Η Οικογένεια	11
--------------------------------------	-----------

Κεφάλαιο 1ο: Η οικογένεια, τα μέλη της και οι μεταξύ τους σχέσεις	13
---	----

Κεφάλαιο 2ο: Ρόλοι, δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών της οικογένειας.....	19
---	----

Κεφάλαιο 3ο: Δυσκολίες που αντιμετωπίζει η οικογένεια	31
--	----

Ενότητα Β΄: Το Εκπαιδευτικό Σύστημα	39
--	-----------

Κεφάλαιο 1ο: Το εκπαιδευτικό σύστημα και το σχολείο	40
--	----

Κεφάλαιο 2ο: Ένα σχολείο για όλους	52
---	----

Ενότητα Γ΄: Η Εκκλησία	60
Κεφάλαιο 1ο: Η Εκκλησία της Ελλάδος	61
Κεφάλαιο 2ο: Άλλα θρησκευόμενα στην Ελλάδα	69
Ενότητα Δ΄: Οργάνωση κοινωνικής και πολιτικής ζωής	77
Κεφάλαιο 1ο: Οι Δήμοι και οι Κοινότητες στην Ελλάδα	79
Κεφάλαιο 2ο: Οργάνωση - Διοίκηση των Δήμων και Κοινοτήτων	86
Κεφάλαιο 3ο: Οι εκλογές στον Δήμο	92
Κεφάλαιο 4ο: Η οικονομική οργάνωση των Δήμων	98
Κεφάλαιο 5ο: Οργανωμένες ομάδες – Σύλλογοι	107

2η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: **Το άτομο και η πολιτεία**

Ενότητα Α΄: Κράτος και πολίτευμα	116
Κεφάλαιο 1ο: Το Κράτος	117
Κεφάλαιο 2ο: Το πολίτευμα και οι μορφές του	120
Κεφάλαιο 3ο: Το Δημοκρατικό Πολίτευμα	129
Κεφάλαιο 4ο: Οι λειτουργίες της κρατικής εξουσίας	138

Με απόφαση της Ελληνικής Κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν βιβλιόσημο προς απόδειξη της γνησιότητάς τους. Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δε φέρει βιβλιόσημο, θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7, του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α').

***Απαγορεύεται η αναπαραγωγή
οποιουδήποτε τμήματος αυτού του
βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα
(copyright), ή η χρήση του σε
οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή
άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.***